

Informace o realizaci zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci České republiky v roce 2020

Obsah

1	Úvod	2
2	Zahraníční rozvojová spolupráce České republiky	3
2.1	Rozvojové aktivity v gesci ČRA	3
2.1.1	Rozvojové aktivity ČRA dle zeměpisného zaměření.....	4
2.1.2	Rozvojové aktivity ČRA dle tematického zaměření	10
2.1.3	Rozvojové aktivity ČRA podle nástrojů	10
2.2	Rozvojové a humanitární aktivity v gesci MZV	13
2.2.1	Malé lokální projekty	14
2.2.2	Posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích	14
2.2.3	Programy v součinnosti s resorty (MF, MPO, MŠMT, MZ, MV).....	15
2.2.4	Záruka ZRS ČR.....	17
2.2.5	Peněžní dar Afghánistánu (UV 980/2020).....	17
2.2.6	Vázané peněžní dary	17
2.2.7	Evaluační	17
2.2.8	Komunikace a osvěta	18
2.2.9	Humanitární pomoc.....	18
2.2.10	Program transformační spolupráce.....	19
2.2.11	Mnohostranná rozvojová spolupráce (OSN, OECD, EU).....	20
2.2.12	Vládní stabilizační programy v gesci MZV	22
3	Přehled ostatních forem započitatelných jako ODA	23
3.1	Program Pomoc na místě (<i>gesce MV ČR</i>)	23
3.2	Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC (<i>gesce MV ČR</i>)	25
3.3	Oddlužení (<i>gesce MF ČR</i>)	26
3.4	Mezinárodní finanční instituce (<i>gesce MF ČR</i>).....	26
3.5	Civilní mise EU, OBSE a NATO	27
4	Předběžný pohled na ODA v roce 2020	28
5	Závěr	30

1 Úvod

Hlavním cílem předloženého materiálu je podat souhrnný přehled o čerpání a využití prostředků vyčleněných na zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2020 **usnesením vlády ze dne 26. srpna 2019 č. 586 o dvoustranné zahraniční rozvojové spolupráci v roce 2020 a ke střednědobému výhledu jejího financování do roku 2022** (dále UV 586/2019).

Na základě usnesení vlády ze dne 21. března 2018 č. 189 materiál rovněž zahrnuje informaci **o realizaci usnesení vlády ze dne 26. srpna 2019 č. 587 k pokračování humanitární, rekonstrukční a rozvojové asistence Sýrii v období 2020 - 2021** (dále UV 587/2019), **usnesení vlády ze dne 29. listopadu 2017 č. 824 na podporu stabilizace a rekonstrukce Iráku v období 2018 – 2021** (dále UV 824/2017), **usnesení vlády ze dne 5. října 2020 č. 980 o poskytnutí peněžního daru Afghánistánu¹** (dále UV 980/2020) a **usnesení vlády ze dne 2. března 2020 č. 169 o Programu aktivit na podporu zdrojových a tranzitních zemí migrace v Africe v období 2020 – 2022²** (dále UV 169/2020).

Realizace ZRS a HP v roce 2020 byla výrazně ovlivněna pandemií COVID-19, a to restrikcemi, které ztížily realizaci plánovaných aktivit, novými potřebami v partnerských zemích a v neposlední řadě zahájením společné odezvy na úrovni EU pod hlavičkou Team Europe. MZV proto na jaře 2020 vládě předložilo dva materiály, v nichž navrhlo humanitární i rozvojovou odezvu na pandemii v rámci stávajících prostředků. Materiál proto obsahuje také **informaci o implementaci usnesení vlády ze dne 9. dubna 2020 č. 407 k humanitární reakci na pandemii COVID-19** (dále UV 407/2020) a **ze dne 11. května 2020 č. 531 o druhé fázi reakce na pandemii COVID-19** (dále UV 531/2020).

Dále materiál obsahuje přehled ostatních forem dvoustranné i mnohostranné rozvojové spolupráce ČR, které jsou hrazeny z jiných zdrojů nad rámec uvedených usnesení vlády, avšak jsou započítatelné jako oficiální rozvojová pomoc (Official Development Assistance – ODA). Předběžný celkový přehled ODA ČR za rok 2020 je představen v kapitole 4 tohoto materiálu. Vychází z dat poskytnutých Výboru pro rozvojovou pomoc Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD/DAC) v březnu 2021 v rámci tzv. předběžného dotazníku. Konečná data k ODA 2020 budou k dispozici na podzim 2021 na webové stránce Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Textový přehled realizovaných aktivit je doplněn přílohami, které shrnují **využití schválených prostředků ve struktuře Plánu ZRS na rok 2021 (příloha č. 1) i dle jednotlivých projektů a aktivit (přílohy č. 2 – 4)**. Veškeré prostředky vyčleněné na zahraniční rozvojovou spolupráci, transformační spolupráci, humanitární pomoc i asistenci Africe, Iráku a Sýrii byly čerpány v souladu s rozpočtovými a účetními pravidly, v souladu se schválenými účely a se zásadou transparentnosti a rozpočtové odpovědnosti. Implementace těchto aktivit byla průběžně konzultována s Radou pro zahraniční rozvojovou spolupráci a s příslušnými meziresortními pracovními skupinami.

¹ Úplný název usnesení zní „o realizaci usnesení vlády ze dne 8. června 2016 č. 514, o poskytnutí peněžního daru České republiky vládě Afghánské islámské republiky na podporu fungování Afghánských národních obranných a bezpečnostních sil a na podporu udržitelného rozvoje Afghánistánu v letech 2018 až 2020, využitím prostředků v roce 2020“.

² Úplný název usnesení zní „o Programu aktivit na podporu zdrojových a tranzitních zemí migrace v Africe v období 2020 – 2022 a o změně usnesení vlády ze dne 27. června 2016 č. 588, o poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období 2016 – 2019“.

2 Zahraňní rozvojová spolupráce České republiky

Zahraňní rozvojová spolupráce (ZRS) i humanitární pomoc poskytovaná do zahraňní (HP) jsou nedílnou součástí zahraňní politiky České republiky (ČR).

ZRS ČR vychází z mezinárodních závazků, které byly na úrovni OSN potvrzeny na podzim 2015 přijetím Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj, včetně šestnácti Cílů udržitelného rozvoje (SDGs). Ty byly doplněny dalšími globálními dokumenty: Agendou z Addis Abeby o financování rozvoje z července 2015 a Pařížskou klimatickou dohodou (COP21) z prosince 2015; v humanitární oblasti pak Globálním rámcem pro snižování rizika katastrof ze Sendai 2015 – 2030 přijatým v březnu 2015.

V návaznosti na tyto globální závazky byl v roce 2017 zformulován nový strategický a programový rámec ZRS ČR. Usnesením vlády z 21. srpna 2017 č. 591 byla schválena Strategie zahraňní rozvojové spolupráce ČR 2018 – 2030. Na podzim 2017 bylo Radou pro ZRS potvrzeno šest programů dvoustranné rozvojové spolupráce sjednaných na období 2018 – 2023 s Bosnou a Hercegovinou, Etiopií, Gruzii, Kambodžou, Moldavskem a Zambií.

Těmito strategickými rámci se řídila realizace ZRS a HP též v roce 2020, a to i při odezvě na pandemii COVID-19, která byla rovněž primárně směřována do uvedených prioritních zemí dvoustranné ZRS ČR.

Naplňování uvedených strategických priorit koordinuje **Ministerstvo zahraňních věcí (MZV)** jakožto gestor ZRS ČR podle zákona č. 151/2010 Sb. o zahraňní rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraňní a o změně souvisejících zákonů. MZV vedle strategické a koncepční role má ve své gesci také realizaci aktivit v oblasti dvoustranné i mnohostranné rozvojové spolupráce, transformační spolupráce a humanitární pomoci (tyto aktivity jsou přiblíženy v části 2.2). MZV rovněž řídí **Českou rozvojovou agenturu (ČRA)**, která zodpovídá za realizaci projektů ZRS ČR v prioritních rozvojových zemích a za implementaci některých dalších rozvojových nástrojů (viz část 2.1). MZV rovněž svolává a koordinuje meziřesortní **Radu pro ZRS**, jež zajišťuje synergie mezi humanitárními, stabilizačními a rozvojovými aktivitami různých aktérů (viz část 3) i koherenci rozvojového úsilí s dalšími politikami ČR.

V roce 2020 se podařilo dosáhnout **historicky nejvyššího čerpání prostředků na zahraňní rozvojovou spolupráci v gesci České rozvojové agentury – celkem 506 mil. Kč**, a zároveň bylo historicky nejvíce prostředků vynaložených **na humanitární pomoc**, a to i v návaznosti na výše uvedená usnesení vlády č. 407/2020 a 531/2020 – **celkem 390 mil. Kč**.

2.1 Rozvojové aktivity v gesci ČRA

Podrobná informace o rozvojových aktivitách v gesci ČRA je předmětem **Zprávy o činnosti a hospodaření ČRA v roce 2020** (Výroční zpráva 2020), kterou ČRA každoročně zpracovává na základě svého Statutu a předkládá zřizovateli, tj. Ministerstvu zahraňních věcí.³

Těžištěm rozvojových aktivit v gesci ČRA jsou **rozvojové projekty** realizované **v prioritních partnerských zemích dvoustranné ZRS**. V souladu se Strategií zahraňní rozvojové spolupráce České republiky na období 2018–2030 byly tyto projekty v roce 2020 realizovány především **v šesti prioritních zemích s programem spolupráce** (Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko a Zambie). Spolupráce v těchto zemích probíhá na základě programového rámce, jenž definuje sektorové a další priority dvoustranné ZRS v dané zemi. Dvoustranná ZRS dále v roce 2020 směřovala do **specifické projektové**

³ http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/CRA-vyrocní_zprava-2020.pdf

země (Ukrajina). V některých zemích (např. Mongolsko, Srbsko) byly dokončovány projektové aktivity zahájené v předchozím období. Některé Horizontální programy (například Program rozvojového partnerství pro soukromý sektor či Trilaterální projekty) jsou otevřené pro všechny rozvojové země. V roce 2020 byly takto podpořeny například projekty v Bangladéši, Barmě/Myanmaru, Indii, Peru, Srí Lance, Tanzanii, Vietnamu a v dalších rozvojových zemích.

Pro plnění úkolů vyplývajících zejména ze zákona 151/2010 Sb., dále také z usnesení vlády č. 1070/2007 k transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky a platnému Statutu ČRA a v souladu s UV 586/2019 byl v rámci rozpočtové kapitoly MZV pro ČRA stanoven rozpočet ve výši 483 375 032 Kč. Konečný rozpočet ČRA v roce 2020 činil po úpravách **511 649 317,25 Kč**.

Přidělené finanční prostředky byly ze strany ČRA v roce 2020 čerpány v celkové výši **462 326 861,77 Kč (506 126 391,77 Kč včetně rozpočtových opatření)** - 478 917 326,76 Kč⁴ na projekty a dotace, 21 256 852,60 Kč na provozní výdaje a 5 952 212,41 Kč v rámci výdajů na další činnosti spojené s projektovým řízením, monitoringem, kontrolou a prezentací ZRS. Nespotřebované nároky k 1. 1. 2021 činily **163 016 459,07 Kč**⁵.

Shrnutí hospodaření ČRA v roce 2020 (v Kč)

Finanční prostředky	
1 Počáteční rozpočet ČRA k 1. 1. 2020	483 375 032,00 Kč
2 Rozpočtová opatření (za účelem realizace projektů ZRS)	43 799 530,00 Kč
3 Zapojení nároků z nespotřebovaných výdajů	72 073 815,25 Kč
4 Skutečný rozpočet po úpravách (1-2+3)	511 649 317,25 Kč
5 Skutečně čerpané prostředky	462 326 861,77 Kč
6 Nevyčerpané prostředky k 1. 1. 2021	163 016 459,07 Kč
7 Celkem čerpáno včetně rozpočtových opatření (5+2)	506 126 391,77 Kč
Z toho: Projekty a dotace	478 917 326,76 Kč
Provozní výdaje ČRA	21 256 852,60 Kč
Výdaje na další činnost spojenou s ZRS	5 952 212,41 Kč

Podrobný přehled čerpání ve vztahu k Plánu ZRS na rok 2020 je uveden v příloze č. 1; výčet jednotlivých projektů a dalších aktivit v gesci ČRA obsahuje příloha č. 2 tohoto materiálu.

2.1.1 Rozvojové aktivity ČRA dle zeměpisného zaměření

Bosna a Hercegovina

Rozpočet na rok 2020: 78 000 000 Kč

Skutečně čerpáno v roce 2020: 73 530 215,19 Kč

Počet realizovaných projektů: 19

⁴ Částka Projekty a dotace zahrnuje alokaci 20 mil. Kč, která byla z rozpočtu ČRA převedena na MZV.

⁵ Částka se skládá z peněz od EU (17 150 644,22 Kč) a ostatní 145 865 814,85 Kč.

I přes řadu problémů spojených s pandemií COVID-19 se v roce 2020 podařilo v Bosně a Hercegovině zahájit 8 nových projektů (v rámci těchto nových projektů bylo vypsáno pět veřejných zakázek (dále VZ) a dvě bilaterální dotace a byla provedena dvě rozpočtová opatření).

ČRA se v Bosně a Hercegovině dlouhodobě profiluje ve třech hlavních sektorech. Důraz je kladen především na **udržitelné nakládání s přírodními zdroji**, kde se ZRS ČR zaměřuje především na úpravu pitné vody a komplexní řešení nakládání s odpadní vodou. V roce 2020 byla například zahájena modernizace a rozšíření úpravní pitné vody v municipalitě Teslić, kde dojde ke zvýšení a zkvalitnění výroby pitné vody pro cca 22 tisíc uživatelů. Celková hodnota tohoto projektu (včetně spolufinancování ze strany municipality Teslić je cca 120 mil Kč).

V sektoru **ekonomický růst** jsou podporovány projekty, v nichž je energie primárně získávána z obnovitelných zdrojů. Kromě projektů spojených s dřevní biomasou jsou podporovány i řešení s pomocí geotermální či solární energie. V roce 2020 byl dokončen projekt ve spolupráci s UNDP s názvem *Využití biomasy pro rozvoj rurálních oblastí Bosny a Hercegoviny*. Zatímco UNDP se soustředila především na změnu politik spojených se zásobováním teplem, ČRA přispěla k realizaci nového vytápění pro čtyři státní instituce (dvě mateřské školy, domov pro seniory a nemocnice).

Projekty v **řádné (demokratické) správě věcí veřejných** pak cílí především na budování kapacit státních institucí, ale také na zapojení nevládních organizací v rámci doplňování služeb státu například při péči o znevýhodněné občany. Příkladem takového projektu může být nově zahájený projekt na budování kapacit horské služby v Bosně a Hercegovině, který má za cíl zefektivnit a zkvalitnit poskytování záchranných služeb v Bosně a Hercegovině.

V roce 2020 došlo k pozvolnému ukončování aktivit v sektoru **zemědělství a rozvoj venkova**. Jedním z úspěšných projektů v rámci tohoto sektoru byl např. projekt *Zvyšování bezpečnosti potravin v Bosně a Hercegovině*, který přispěl mimo jiné k tomu, že Bosna a Hercegovina získala povolení vyvážet kuřecí maso do EU či zavedla funkční systém kontroly pesticidů a hnojiv. Na aktivity v rámci tohoto sektoru navázala ČRA zapojením do projektu v režimu delegované spolupráce EU – EU4AGRI.

Moldavsko

Rozpočet na rok 2020: 75 000 000 Kč

Skutečně čerpáno v roce 2020: 88 918 262,01 Kč

Počet realizovaných projektů: 21

V roce 2020 bylo v Moldavsku realizováno celkem 21 projektů, z nichž 5 je v přípravě (nedošlo k čerpání financí) a 1 byl zahájen nově. Konkrétně se jednalo o projekt, jenž předpokládá analýzu stávajícího stavu a vypracování „*Koncepce omezení rizik transformátorové stanice 400/110/35 kV ve Vulcănești*“ k odstranění historické ekologické zátěže. Epidemiologická situace v České republice a v Moldavsku způsobila zdržení a odklad spuštění řady nových projektů, které byly schváleny v předchozích identifikacích.

V návaznosti na platný program dvoustranné rozvojové spolupráce se ČRA v Moldavsku v letech 2018-2023 zaměřuje na čtyři sektory. Důležitým sektorem je **udržitelné nakládání s přírodními zdroji**, kde se ZRS ČR orientuje především na čištění odpadních vod, zajištění pitné vody a sanaci ekologických zátěží. V roce 2020 byla završena výstavba výtlačku k čistící stanici ve městě Hincești, úspěšně pokračovala výstavba nové čistírny odpadních vod v Briceni. Zároveň pokračovaly práce na sanaci ropnými látkami znečištěného letištního prostoru a přilehlých obcí Lunga a Mărculești na severu Moldavska.

V sektoru **inkluzivní sociální rozvoj** jsou podporovány projekty přispívající ke zvýšení a zkvalitnění sociální ochrany ohrožených skupin obyvatel. V loňském roce jsme se zaměřili na rozvoj a udržitelnost stávajících center domácí péče i na budování dvou nových center ve městech Vulcănești a Ocnița. Dalšími příjemci podpory byly například osoby s mentálním postižením a duševním onemocněním a děti s poruchami autistického spektra. Zároveň pokročil i projekt „*Plánování komunitních služeb pomocí veřejného dialogu*“, který umožňuje rozvoj sektoru ve třech vybraných regionech Moldavska.

Projekty v **řádné (demokratické) správě věcí veřejných** cílí především na institucionální posílení, zlepšení služeb a podporu odpovědného, inkluzivního a participačního rozhodování na všech úrovních. Sektor také vhodným způsobem doplňuje aktivity ZRS ČR v tématech uvedených výše. V roce 2020 se podařilo i přes nepříznivou epidemiologickou situaci úspěšně ukončit hned dva projekty. Aktivity v rámci projektu „*Zavádění Eurokódů v Moldavské republice*“ vedly k zavedení moderního postupu při navrhování stavebních konstrukcí v Moldavsku. V rámci realizace projektu „*Podnikání, Inovace a zaměstnanost pro rozvoj regionu sever v Moldavsku*“ bylo podpořeno více než 50 malých a středních podniků, což vedlo ke zvýšení konkurenceschopnosti i zaměstnanosti v regionu.

V loňském roce byl úspěšně završen tříletý projekt „*Rozvoj udržitelného organického zemědělství v Moldavsku*“ v sektoru **zemědělství a rozvoj venkova**, který přispěl ke sdružení organických zemědělců do prvního ekologického družstva „Ecoferm“ v Moldavsku a jeho vybavení zemědělskou technikou, a v neposlední řadě zvýšil povědomí moldavské veřejnosti o organickém zemědělství.

Gruzie

Rozpočet na rok 2020: 55 000 000 Kč

Skutečně čerpáno v roce 2020: 45 624 468,78 Kč

Počet realizovaných projektů: 10

Nelehký rok 2020 se dotkl do určité míry i projektů, které byly realizovány v Gruzii. Úsilí realizátorů bylo vedeno zejména snahou o reakci na situaci spojenou s pandemií koronaviru. V roce 2020 začaly dva zcela nové projekty (v oblasti primární zdravotní péče a sociálních služeb, realizované Charitou ČR), byly zajištěny dvě dodávky zdravotnické techniky a započala intenzivní práce na přípravě dalších nových projektů.

Česká rozvojová agentura se v souladu s Programem dvoustranné rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Gruzii dlouhodobě věnuje třem hlavním sektorům. Zásadních úspěchů dosahují projekty zaměřené na sektor **inkluzivního sociálního rozvoje**. V rámci něj jsou projekty směřovány do zdravotnictví a sociální péče. V roce 2020 byl zahájen projekt zaměřený na vytvoření národního systému alternativní péče a služeb pro dospělé s tělesným a mentálním postižením. Současně se budou na všech úrovních rozvíjet kapacity, což umožní gruzínským institucím poskytovat nové služby v odpovídající kvalitě. V neposlední řadě bude za účelem usnadnění sociálního začleňování klientů také zvýšeno povědomí relevantních institucí na národní i municipální úrovni i široké veřejnosti.

V sektoru **zemědělství a rozvoje venkova** bylo za prostředky rozvojové spolupráce vybudováno Regionální včelařské vzdělávací a poradenské centrum, kde budou využity výsledky projektu zaměřeného na efektivní a udržitelné postupy v chovu včel.

Projekty v sektoru **řádná (demokratická) správa věcí veřejných** cílí zejména na harmonizaci evropské legislativy a posilování místních kapacit ve veřejné sféře. Cílem projektu *Budování kapacit v oblasti řádného řízení chemických látek* je zajistit nárůst počtu transponovaných environmentálních právních předpisů EU do gruzínské národní legislativy. Přípravou legislativního rámce a posílením implementačních a kontrolních kapacit

gruzínských institucí dojde k vytvoření předpokladů pro budoucí systémové řešení řádného nakládání s chemickými látkami na standardní mezinárodní úrovni v souladu s předpisy EU.

Kambodža

Rozpočet na rok 2020: 29 300 000 Kč

Skutečně čerpáno v roce 2020: 17 571 614 Kč

Počet realizovaných projektů: 8

V Kambodži je prioritním sektorem **inkluzivní sociální rozvoj**, kam spadají intervence především ve zdravotnictví a vzdělávání. Zaměření na medicínský obor neonatologie, zabývající se péčí o matky a novorozence, je již profilovanou oblastí české ZRS. V roce 2020 bylo navázáno na předešlé aktivity v této oblasti a spolupráci s Národní pediatrickou nemocnicí v Phnompenhu dodávkou vybavení výukového centra. Vybavení dodané českou stranou, které zahrnuje výukové modely, trenažéry či resuscitační systém, bude sloužit pro nácvik vedení porodu a zvládnání porodních či adaptačních komplikací. Sestava výukových pomůcek je doplněna o model kojence pro potřeby nácviku kompletní resuscitace a zajištění intenzivní péče.

Vedle výukových modelů pro demonstraci porodu či pro nácvik kojenecké kardiopulmonální resuscitace byly dodány i trenažéry intubace a nápichové trenažéry nebo pneumatický resuscitační systém. Na tyto aktivity navazuje také spolupráce s Fakultou biomedicínského inženýrství ČVUT v Praze na projektu *Zavedení oboru biomedicínského inženýrství*, díky němuž byl otevřen první obor s tímto zaměřením v Kambodži. Samotná výuka sice byla kvůli pandemii COVID-19 v průběhu roku pozastavena, podařilo se ale vytvořit propracovanou sérii laboratorních úloh a odeslat potřebné vybavení laboratoří.

Geograficky je spolupráce směřována jak do hlavního města Phnompenhu, tak do sousední provincie Kampong Chhnang. Zde je implementován například projekt Charity ČR *Zlepšení kvality poskytované zdravotní péče o matku a dítě ve třech nemocnicích v provincii Kampong Chhnang*, který byl letošním rokem ukončen a díky němuž se povedlo kromě odborného školení poskytnout také know-how v oblasti finančního či bezpečnostního řízení nemocnic nebo likvidace zdravotnického odpadu.

V oblasti vzdělávání se soustředíme na budování a zvyšování kapacit pro rozvoj prakticky orientovaného školství, zaměřeného především na zemědělské a technické obory ve vybraných provinciích. Jedná se o dva projekty organizace Člověk v tísni, o.p.s., *Zlepšení odborného středoškolského vzdělávání v oblasti zpracování zemědělských produktů "ACTIVE for Youth"*, který má za sebou poslední rok realizace, a pokračující *Zvyšování uplatnitelnosti absolventů technických oborů na pracovním trhu*.

V roce 2020 byl také zahájen pilotní projekt v sektoru **udržitelné nakládání s přírodními zdroji**. Komplexní dotace realizovaná Diakonií ČCE ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou a českou firmou G-Servis zahrnuje jak technická řešení, tak osvětu a práci s komunitami.

Zambie

Rozpočet na rok 2020: 26 000 000 Kč

Skutečně čerpáno v roce 2020: 52 491 458 Kč⁶

Počet realizovaných projektů: 7

V roce 2020 pokračovaly v Zambii aktivity v sektoru **zemědělství a rozvoj venkova**. ČRA se zde dlouhodobě soustředí na komplexní pojetí rozvoje venkova, které staví na všech

⁶ Částka je včetně finanční podpory v rámci Programu humanitárních dotací COVID II.

třech pilířích udržitelného rozvoje (ekonomický, sociální a environmentální). Projekty cílí na posilování přístupu středních a malých farmářů na zemědělské trhy, čímž zlepšují ekonomickou situaci jejich rodin a zároveň přispívají k dlouhodobému pozitivnímu dopadu v celém sektoru.

Geograficky se ČRA soustředí na Západní provincii, jednu z nejhudších provincií Zambie a zároveň oblast s největším počtem skotu, se kterým v rámci integrovaného přístupu k zemědělství ČRA pracuje. Tento způsob farmaření školila a praktikovala Mendelova univerzita v Brně (MENDELU) v pokračujícím projektu *Integrated farming II*. Další projekt, *Agribusiness for LIFE - Livelihoods, Innovation, Food & Empowerment*, je kromě Západní provincie realizován také v Centrální provincii. Charita ČR se v něm spolu s partnery, například Českou zemědělskou univerzitou nebo firmou BigTerra, snaží nejen o posílení role žen v agropodnikání, ale také třeba o zkvalitnění a lepší dostupnost informací o počasí. Česká zemědělská univerzita spolupracuje s Charitou ČR také v projektu *Zvyšování produktivity a podpora rozvoje hodnotových řetězců manga, kasavy a kešu ořechů*, který navazuje na předchozí fáze tím, že podporuje realizaci již vybraných, inovativních a perspektivních podnikatelských plánů místních malých a středních farmářů.

V současnosti i v příštích letech také navazujeme na projekty v provincii Jižní, kde se zaměřujeme na budování hodnotového řetězce mléka za koordinace s německou rozvojovou agenturou GIZ a to v dalším projektu MENDELU s názvem *Silvopastorální systémy jako strategie trvale udržitelného zemědělství pro zvýšení životní úrovně drobných farmářů*. Projekt *Stabilizace a rozvoj obživy v reakci na klimatické změny* organizace CARE navazuje na humanitární intervenci v této oblasti a zaměřuje se na potravinovou bezpečnost, která je zde v rámci Zambie nejvíce ohrožena stále se stupňujícími problémy se suchem a změnou klimatu.

V roce 2020 byl v Zambii ve spolupráci s FAO zahájen rozvojový projekt, zaměřený na podporu zdraví hospodářských zvířat (boj proti slintavce a kulhavce) s celkovým rozpočtem 4 mil. Kč (pozn. po dohodě s MZe byl tento rozvojový projekt identifikován jako alternativa k původně plánované sérii školení FAO v ČR, kterou nebylo možné realizovat vzhledem k pandemii).

Etiopie

Rozpočet na rok 2020: 74 000 000 Kč

Skutečně čerpáno v roce 2020: 87 036 686,91 Kč⁷

Počet realizovaných projektů: 17

V roce 2020 bylo v Etiopii realizováno celkem 23 projektů, z nichž 4 byly zahájeny nově. Konkrétně se např. jednalo o projekt, jenž zakládá ovocné hodnotové řetězce či podporuje jejich aktéry *Arba Minch Fruit Value Chain*, nebo projekt, který přispívá k rozvoji technických a odborných škol (TVET) v oblasti agrobyznysu a cílí na propojení těchto institucí s pracovním trhem, *Podpora uplatnění mládeže v oblasti agrobyznysu prostřednictvím kvalitního technického a odborného vzdělávání ve vybraných zónách SNNPR, Etiopie*.

Rovněž realizace projektů ZRS ČR v Etiopii byla pandemií COVID-19 do jisté míry zasažena, nicméně v rámci projektu *Zlepšení zdraví, hygieny a sanitace ve vybraných městech a vesnicích zóny Sidama, Etiopie (SNNPR)* se podařilo distribuovat hygienické balíčky do celkem 22 zdravotních center, nemocnic a dalších zařízení, stejně jako okamžitě zařadit COVID-19 mezi ta onemocnění, k jejichž prevenci projekt přispívá.

⁷ Částka je včetně finanční podpory v rámci Programu humanitárních dotací COVID II.

Obecně vzato se ČRA v Etiopii řídí platným programem dvoustranné rozvojové spolupráce, který identifikuje dvě tematické priority.

První je **udržitelné nakládání s přírodními zdroji**, kde se ZRS ČR orientuje především na zabezpečení přístupu k pitné vodě, zlepšení úrovně sanitace, vyvolání behaviorální změny ve věci hygienických návyků, zajištění udržitelného hospodaření s vodními zdroji a systémy, a zvyšování kapacit vodohospodářských podniků. Značný přesah do této sektorové oblasti mají potom též dvě rozpočtová opatření, z nichž jedno mj. přispívá k vytvoření krajinných plánů pro vybrané územněsprávní celky Etiopie, zatímco výstupem toho druhého budou ucelené geologické a hydrogeologické mapy v měřítku 1:1 000 000, které Etiopie zařadí po bok vyspělých zemí světa.

Druhou tematickou prioritou je **zemědělství a rozvoj venkova**, kde se ZRS ČR mimo výše jmenované nové projekty soustředí zejména podporu zemědělského poradenství či drobných farmářů při zajišťování přístupu k potravinám, adaptaci zemědělství na změny klimatu, zavádění principů udržitelného hospodaření v krajině či implementaci protierozních opatření a zalesňovacích aktivit.

Ukrajina

Rozpočet na rok 2020: 10 000 000 Kč

Skutečně čerpáno v roce 2020: 11 861 265,10 Kč

Počet realizovaných projektů: 4

ČRA pokračovala druhým rokem v implementaci tříletého programu *Modernizace systému veřejného vzdělávání na Ukrajině II* (2019-2021). Program je zaměřen na sektor vzdělávání. Jeho cílem je podpořit reformu vzdělávacího systému a přiblížit ukrajinské vysoké školství evropským standardům. ČRA realizovala projekty ve všech třech pilířích, na kterých je daný projekt postaven.

V rámci **I. pilíře - technické asistence centrálním institucím s reformou vzdělávacího systému** - byla realizována další etapa dotačního projektu „*Rozvoje systému hodnocení kvality vzdělávání v ukrajinských regionech*“, jehož záměrem je budování kapacit Státní služby pro kvalitu vzdělávání Ukrajiny prostřednictvím sdílení dobré praxe a know-how České školní inspekce jako národní autority pro hodnocení a kontrolu kvality a efektivity vzdělávání v České republice. Ruku v ruce s tímto projektem je ČRA paralelně financován dar v podobě „*Zajištění informačního systému pro Státní službu pro kvalitu vzdělávání*“, který byl v roce 2020 naprogramován, ukrajinské straně předán a momentálně prochází testovacím provozem.

Nehledě na problémy spojené s pandemií COVID-19 pokračovala spolupráce v rámci **II. pilíře - meziuniverzitní spolupráci** - mezi českými a ukrajinskými univerzitami, konkrétně projekty Masarykovy univerzity v Brně a České zemědělské univerzity v Praze. Záměrem prvního je přispět ke zvýšení kvality přípravy budoucích učitelů na vybraných ukrajinských univerzitách, druhý pak má za cíl posílit kapacity managementu, mladých pedagogů, vědeckých pracovníků a magisterských studentů.

Prostřednictvím **III. pilíře**, který zahrnuje **materiální podporu ukrajinským vzdělávacím institucím**, se vedle již zmíněné dodávky informačního systému pro ukrajinskou školní inspekci podařilo ČRA financovat „*Rekonstrukci prostor pro speciální výslechovou místnost pro zvlášť zranitelné oběti*“. Příjemcem projektu je Lvovská univerzita Ministerstva vnitra Ukrajiny. Zrekonstruované prostory a jejich plánované osazení moderní audiovizuální technikou umožní Lvovské univerzitě organizovat nový vzdělávací kurz, který předpokládá nácvik práce se zvláště zranitelnými skupinami občanů, jako jsou děti či hendikepovaní. Na tento pilíř bylo čerpáno nejvíce prostředků, a to 7,2 mil. Kč.

2.1.2 Rozvojové aktivity ČRA dle tematického zaměření

V souladu se Strategií ZRS ČR 2018–2030 jsou bilaterální rozvojové aktivity zaměřeny na konkrétní tematické priority, které přispívají k naplňování příslušných cílů udržitelného rozvoje. Níže je podán přehled o sektorovém zaměření a náplni jednotlivých tematických priorit napříč prioritními zeměmi a nástroji spolupráce.

Mezi sektory můžeme nalézt zemědělství, energii, vodu, vzdělávání, zdraví a sektory státní či sociální. Některé projekty jdou napříč více sektory, a to především v případě Programu B2B. V roce 2020 bylo nejvíce projektů realizovaných právě v rámci tohoto programu (36 projektů), alokovaná částka činila 27,4 mil. Kč a skutečné čerpání 16,5 mil. Kč.

Co se týče konkrétního sektorového zaměření, nejvíce projektů bylo v rámci sektorů **zemědělství** (25 projektů), **vzdělávání** (18 projektů) a **voda** (17 projektů). Na projekty v rámci sektoru zemědělství bylo alokováno 115,3 mil. Kč. Skutečné čerpání v roce 2020 činilo 102,7 mil. Kč. Pro řadu rozvojových zemí představuje zemědělství klíčový hospodářský sektor a hlavní zdroj obživy obyvatelstva. I z tohoto důvodu má přenos českého know-how v rozvojovém světě své nezastupitelné místo. Na projekty v sektoru vzdělávání bylo alokováno 67,3 mil. Kč a skutečně čerpáno 63,3 mil. Kč. Podpora vzdělávání napomáhá občanům rozvojových zemí najít lepší uplatnění na trhu práce. Na sektor voda bylo v roce 2020 alokováno 130,6 mil. Kč. Skutečně čerpáno bylo 115,9 mil. Kč. Jedná se tak o sektor s nejvyššími finanční alokací a skutečným čerpáním. Přístup k pitné vodě a udržování čistých vodních zdrojů je základní potřebou každého člověka.

Název sektoru	Počet projektů	Alokace na projekty v roce	
		2020	Skutečně čerpáno
voda	17	130 665 424	115 948 715
zemědělství	25	115 288 166	102 696 700
vzdělávání	18	67 347 898	63 322 822
zdraví	10	59 512 431	47 928 702
sociální	13	53 821 834	60 119 737
státní s. a o.s.	15	42 693 990	33 815 782
B2B	36	27 370 733	16 538 176
(neaplikovatelné)	24	17 063 131	16 837 281
energie	8	16 329 593	1 709 412
Celkový součet	166	530 093 199	458 917 327

2.1.3 Rozvojové aktivity ČRA podle nástrojů

Pro realizaci rozvojových projektů Česká rozvojová agentura využívá následující finanční nástroje: dotace, veřejné zakázky, rozpočtová opatření a vázané peněžní dary.

Název nástroje	Počet projektů	Alokace na projekty v roce	
		2020	Skutečně čerpáno
Bilaterální VZ	56	268 451 498	214 924 292
Bilaterální dotace	27	122 747 880	127 440 294
B2B	36	27 370 733	16 538 176
Tuzemské projekty	22	16 856 631	16 616 051
Trojstranné projekty	16	32 319 289	32 931 659
Projekty delegované spolupráce	3	17 346 956	15 614 801
Programy humanitárních dotací	3	34 664 384	34 669 384
Vázané dary	2	9 892 729	-
Vysílání expertů	1	443 100	182 670
Celkový součet	166	530 093 199	458 917 327

Bilaterální projekty

Dvoustranné projekty směřují k naplnění cílů a výstupů jednotlivých tematických priorit bilaterálních programů rozvojové spolupráce s každou jednotlivou prioritní zemí ZRS. ČRA je každým rokem realizuje pomocí tří základních finančních nástrojů. Prvním z nich jsou **bilaterální dotace**, které ve finančním vyjádření zaujímají 27,78 % všech projektů realizovaných ČRA. Jedná se o poskytování účelových neinvestičních dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím a dalším oprávněným subjektům v souladu s ustanoveními § 14 a násl. zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. ČRA v rámci dotačního řízení vyhlašuje dotační výzvu, v níž specifikuje žádoucí parametry projektu (zejména geografické a tematické zaměření, očekávané cíle a výstupy včetně případných indikátorů, finanční rámec včetně alokace na jednotlivé roky realizace, požadavky na koordinaci a integraci s jinými donory a aktivitami), dále nastavuje kritéria hodnocení projektových záměrů a další podmínky pro poskytnutí a kontrolu použití dotace při implementaci projektů.

Druhým běžným nástrojem jsou **veřejné zakázky**, k nimž ČRA coby veřejný zadavatel přistupuje s péčí řádného hospodáře a při výběrových řízeních zohledňuje průsečík přidané hodnoty, kvality jednotlivých nabídek a nejnižší nabídkové ceny. Veřejnými zakázkami jsou realizovány služby, dodávky, nebo stavební práce vedoucí k naplnění projektových výstupů a cílů. V roce 2020 bylo vyhlášeno celkem 16 zadávacích řízení veřejných zakázek, z toho 13 pro realizaci bilaterálních projektů ZRS v Bosně a Hercegovině, Etiopii, Moldavsku, Gruzii, Kambodži a na Ukrajině. Zadáním veřejné zakázky bylo úspěšně ukončeno 13 zadávacích řízení v celkové hodnotě přes 230 mil. Kč pro plnění zakázek v roce 2020 a letech následujících, přičemž hodnota plnění pro rok 2020 dle uzavřených smluv byla více než 70 mil. Kč.

Třetím nástrojem jsou **rozpočtová opatření**, skrze něž ČRA propojuje české státní instituce s relevantní expertízou (např. problematika hydrogeologického mapování, lesnictví nebo zavádění Eurokódů) s institucemi veřejné správy v jednotlivých prioritních zemích.

Finanční alokace na dvoustranné projekty pro rok 2020 činila dle usnesení vlády 347,3 mil. Kč. Skutečně čerpání na bilaterální projekty bylo ve výši **342,36 mil. Kč** a podpořeno bylo celkem **83 projektů**.

Tuzemské projekty

Projekty realizované přímo v ČR se zaměřují zejména na **oblast rozvojového vzdělávání a šíření osvěty** o zahraniční rozvojové spolupráci. Podporují také **posilování kapacit neziskových organizací, platform a aktivit českých krajů a obcí** v partnerských

zemích, kde ČRA působí. V roce 2020 byly tuzemské projekty realizovány v rámci tří dotačních titulů: Globální rozvojové vzdělávání a osvěta veřejnosti, Posilování kapacit platformem nestátních subjektů pro rozvojovou spolupráci (včetně posilování kapacit a partnerství NNO) a Podpora rozvojových aktivit krajů a obcí v prioritních zemích ZRS, v celkovém počtu **22 projektů**.

Pro rok 2020 schválila vláda ČR na tuzemské projekty 14,5 mil. Kč, a to 1,5 mil. Kč na program Podpora rozvojových aktivit krajů a obcí v prioritních zemích ZRS, 5 mil. Kč na program Posilování kapacit platformem nestátních subjektů pro rozvojovou spolupráci (včetně posilování kapacit a partnerství NNO), 8 mil. Kč na program Globální rozvojové vzdělávání a osvěta veřejnosti. Skutečné čerpání na tuzemské projekty bylo ve výši **16 616 050,91 Kč**. Finance nad rámec UV byly pokryty z nespotřebovaných nároků z předešlých let.

Trojstranné projekty

Trojstranné dotace ČRA se každý rok finančně podílejí na realizaci projektů trojstranné spolupráce. Podmínkou dotačního titulu Podpora trojstranných projektů českých subjektů je vždy prokazatelný partnerský vztah se zahraničním subjektem a spolufinancování projektu z jiného zdroje – například Evropské komise – minimálně ve výši 50 % celkových nákladů projektu. Trojstranné projekty umožňují českým realizátorům získat cenné zkušenosti při práci na společných aktivitách se zahraničními partnery. Prostřednictvím trojstranné spolupráce je navíc celkový objem prostředků, a tudíž i dopady realizovaných projektů, na rozvojovou spolupráci vyšší, než kdyby byl projekt financovaný pouze z prostředků ČRA. Pro rok 2020 došlo mimo jiné k úpravě způsobu výběru projektů a užšímu vymezení geografického zaměření projektu. Finanční alokace na Trojstranné projekty pro rok 2020 činila dle usnesení vlády 35 mil. Kč. Skutečné čerpání na projekty bylo ve výši **32 931 659,17 Kč** a podpořeno bylo celkem **15 projektů**.

Program B2B

Primárním cílem Programu B2B je **rozvoj podnikatelského sektoru v rozvojových zemích**. Sekundárním cílem je podpora českých subjektů při identifikaci a navázání obchodních partnerství v rozvojových zemích. Program je vhodný pro malé a střední podniky, které přinášejí inovativní podnikatelské náměty s potenciálem řešení problémů v rozvojových zemích. V rámci těchto projektů zároveň nabízí firmám možnost expanze na nové trhy. Program B2B si klade za cíl zapojení českého podnikatelského sektoru do naplňování cílů zahraniční rozvojové spolupráce ČR, podporu soukromého sektoru v rozvojových zemích a zároveň dosahování Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) s pomocí nových finančních nástrojů. Jedná se především o vytváření nových pracovních míst, zapojení místních producentů do hodnotových řetězců, nebo přenos nových technologií a environmentálně udržitelných přístupů k výrobě. Program je komplementární k ostatním aktivitám zahraniční rozvojové spolupráce České republiky (ZRS ČR) a zahraniční politiky ČR. Program je také komplementární k programu Záruka ZRS, který společně spravují Ministerstvo zahraničních věcí a Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.

Program B2B se dělí na dvě hlavní kategorie: přípravu a realizaci. Ve fázi **přípravy** lze použít finanční podporu z prostředků ZRS ČR pro vypracování Studie proveditelnosti či Podnikatelského plánu, přičemž tato podpora je ve výši maximálně 50 % prokázaných nákladů. Maximální částka dotace na jednu Studii proveditelnosti či Podnikatelský plán je 500 000,- Kč. Dotace je poskytována na 1 kalendářní rok.

Finanční podpora pro fázi **realizace** je poskytována za podmínek, že projekt má prokazatelný inovativní charakter a významný rozvojový dopad a zároveň se nekvalifikuje pro komerční či jinou podporu mimo ZRS ČR. Finanční podpora z prostředků ZRS ČR se

poskytuje na 1 až 2 roky, ve výši maximálně 40 % prokázaných nákladů v prvním roce realizace a maximálně 30 % prokázaných nákladů ve druhém roce realizace, přičemž tato podpora nesmí v jednom kalendářním roce přesáhnout částku 2 000 000 Kč. Výše dotace na Osobní náklady projektu nesmí přesáhnout 20 % požadované výše dotace na projekt.

V roce 2020 bylo v rámci dvou dotačních výzev schváleno celkem **36 žádostí zaměřených na 18 zemí v regionech západního Balkánu, východní Evropy, Blízkého východu (včetně zvláštních výzev pro Irák a Sýrii), Asie a Afriky v celkové výši 27,4 mil. Kč**; . Alokace programu B2B v roce 2020 činila 33 mil. Kč, čerpání bylo však negativně ovlivněno v důsledku celosvětové pandemie COVID-19. Stejná výše alokace je plánovaná rovněž na rok 2021.

Delegovaná spolupráce

Česká rozvojová agentura má v současné době akreditaci pro 8 z 9 pilířů delegované spolupráce, na jejímž základě může s dalšími donory implementovat projekty podpořené ze strany Evropské unie. Projekty mohou být implementovány ve všech prioritních zemích i v celé škále sektorů, v nichž ČRA působí, od zdravotnictví a sociální infrastruktury přes podporu veřejné správy a občanské společnosti až po zemědělství a ochranu životního prostředí. Jedná se o projev důvěry v český systém zahraniční rozvojové spolupráce a jeho účinnost. Tyto prostředky jsou poměrně významné – jedná se o sumy, které mohou zásadním způsobem zvýšit finanční alokaci na rozvojovou spolupráci a tím pádem i její dopady. Akreditaci Evropské komise předcházely velmi náročný a hloubkový audit, ve kterém bylo prověřováno například účetnictví, systém vnitřních kontrol, opatření v boji proti korupci, řízení rizik atd. Tato akreditace jednoznačně zvyšuje prestiž ČRA a je rovněž vnímána ostatními donory jako nesporná známka kvality

ČRA je aktivním členem platformy Practitioners' Network, která umožňuje výměnu zkušeností s tímto druhem spolupráce, zprostředkovává navázání dalších kontaktů, nabízí posilování partnerství a poskytuje nové rozvojové příležitosti.

V rámci delegované spolupráce ČRA v roce 2020 pokračovala v **implementaci dvou projektů**, které jsou finančně podpořené ze strany EU, a to v Moldavsku a v Bosně a Hercegovině.

Implementace projektu v **Moldavsku** s názvem *EU Support to Confidence Building Measures* začala v roce 2019. Mezi jeho hlavní cíle patří vybudování centra služeb domácí péče, zvýšení kapacit zdravotního a sociálního personálu v dané oblasti a v neposlední řadě návrh zákona v oblasti domácí péče. Cílem projektu v **Bosně a Hercegovině** „*EU Support to agriculture competitiveness and rural development in Bosnia a Herzegovina*“ je vytvořit celostátní vinařský zákon a jemu odpovídající dílčí vinařské zákony na úrovni entit, zlepšit informační systémy v zemědělství včetně registru půdy LPIS a zavést kvalitní zemědělské poradenství.

2.2 Rozvojové a humanitární aktivity v gesci MZV

V souladu s UV 586/2019 byly v roce 2020 v gesci MZV realizovány malé lokální projekty, dotační projekty na podporu veřejných vysokých škol v rozvojových zemích, projekty transformační spolupráce a humanitární pomoci, projekty v součinnosti s mezinárodními organizacemi a peněžní dary Afghánistánu v návaznosti na usnesení vlády č. 514/2016, resp. UV 980/2020. MZV rovněž zajišťovalo realizaci dvou usnesení vlády k reakci na pandemii COVID-19 (UV 407/2020 a 531/2020), s využitím prostředků v rámci Plánu ZRS a asistenčních programů pro Afriku, Irák a Sýrii. MZV dále realizovalo vyhodnocení (evaluace) programů a projektů ZRS ČR. V součinnosti s dalšími resorty pak probíhaly (s omezeními danými pandemií COVID-19) projekty transformační ekonomické a

finanční spolupráce (Ministerstvo financí), program Aid for Trade (Ministerstvo průmyslu a obchodu) a program bezpečnostní rozvojové spolupráce (Ministerstvo vnitra). Ve spolupráci MZV a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy rovněž pokračoval tradiční program vládních stipendií pro studenty z rozvojových zemí doplněný o zajištění zdravotních služeb (Ministerstvo zdravotnictví).

Podrobný přehled jednotlivých projektů ZRS, TRANS a HP v gesci MZV a jiných resortů realizovaných v návaznosti na výše uvedená usnesení vlády je zahrnut v příloze č. 3.

2.2.1 Malé lokální projekty

Malé lokální projekty (dále jen „MLP“) jsou nástrojem dvoustranné rozvojové spolupráce ČR v gesci MZV ČR. Cílem MLP je podpořit rozvojové aktivity menšího rozsahu lokálních subjektů daných zemí. Aktivitami menšího rozsahu se rozumí např. dodávky vybavení či materiálu nebo technologie (i českého původu), školení, podpora rozvojových aktivit místních institucí a organizací, spoluúčast na dílčí části většího, např. mezinárodního projektu. MLP jsou prováděny místními realizátory přímo v rozvojové zemi ve spolupráci se zastupitelským úřadem ČR.

Na základě usnesení vlády č. 586 ze dne 26. srpna 2019 k zahraniční rozvojové spolupráci v roce 2020 a ke střednědobému výhledu jejího financování do roku 2021 bylo na MLP pro rok 2020 alokováno 30 mil. Kč. I za obtížných podmínek světové epidemie bylo ze 72 podpořených návrhů realizováno 60 MLP ve 39 zemích světa v celkové výši **23,96 mil. Kč**, z toho **22 525 351,19 Kč** z rozpočtu na ZRS a 1 430 836,16 Kč z prostředků na obnovu Sýrie (viz kap. 2.2.8).

Z geografického hlediska bylo nejvíce projektů realizováno v **regionech Asie a Oceánie** (celkem 14 projektů v 9 zemích v celkové hodnotě **6 mil. Kč**) a **subsaharské Afriky** (celkem 12 projektů v 7 zemích v celkové hodnotě **5,1 mil. Kč**). Následovaly země **Blízkého východu a severní Afriky** (celkem 10 projektů v 6 zemích v hodnotě **4,4 mil. Kč**) a **střední a jižní Ameriky** 9 projektů v 7 zemích v hodnotě **2,8 mil. Kč**, a region **východní Evropy** (celkem 9 projektů v 5 zemích v celkové hodnotě **3,3 mil. Kč**). Nejméně projektů proběhlo v regionu **západního Balkánu** (celkem 6 projektů v 5 zemích v celkové hodnotě **2,4 mil. Kč**).

V rámci plnění Cílů udržitelného rozvoje byly projekty obsahově zaměřeny v souladu s prioritami ZRS ČR na téma kvalitního vzdělávání (SDG 4) v případě 24 projektů, dále pak na téma pitné vody a sanitační (SDG 6) u 12 projektů a na téma důstojné práce a ekonomického růstu (SDG 8) u 15 projektů.

2.2.2 Posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích

V návaznosti na vyhodnocení programu Vysílání učitelů v gesci ČRA, které proběhlo v roce 2019, byl tento dotační program převeden do gesce ORS MZV a přejmenován na Posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích. V zájmu posílení jeho komplementarity s programem vládních rozvojových stipendií byly posíleny výstupy týkající se vzájemné mobility učitelů i studentů, vědecko-výzkumné spolupráce a podpory manažerských kapacit a dobré správy. Intenzivní komunikací se rovněž podařilo rozšířit počet do něj zapojených českých veřejných vysokých škol (VVŠ), zejména o VVŠ regionální.

V roce 2020 bylo v tomto programu podpořeno **devět projektů**, a to na Ukrajině (3), v Bosně a Hercegovině (2), v Kambodži (2), v Gruzii (1) a v Etiopii (1). Jeden projekt se vzhledem k cestovním restrikcím spojeným s pandemií neuskutečnil; celkové čerpání dosáhlo částky **7 938 607,38 Kč**.

2.2.3 Programy v součinnosti s resorty (MF, MPO, MŠMT, MZ, MV)

V Plánu ZRS je část prostředků vyčleněna na programy, které využívají specifické resortní expertízy. Geografické i obsahové priority jsou předem dojednány s MZV a aktivity jsou identifikovány v součinnosti se ZÚ ČR v cílových zemích, aby byla zachována celková koherence ZRS ČR i návaznost na rozvojové potřeby partnerských zemí. Prostředky jsou převáděny příslušným resortům vnějšími rozpočtovými opatřeními z rozpočtu MZV – ukazatele zahraniční rozvojová spolupráce (v roce 2020 celkem 22 mil. Kč).

Transformační finanční a ekonomická spolupráce (*gesce MF ČR*)

Vzhledem k situaci způsobené celosvětovou pandemií COVID-19 nebylo možné z bezpečnostních a zdravotních důvodů uskutečnit v roce 2020 plánované studijní návštěvy a tudíž nedošlo k čerpání prostředků alokovaných na tento program technické asistence. Prostředky ve výši 3. mil. Kč budou využity v roce 2021 prostřednictvím čerpání nároků z nespotrebovaných výdajů.

Aid for Trade (*gesce MPO ČR*)

Součástí ZRS ČR je program Aid for Trade, který je primárně zaměřen na **podporu rozvoje obchodu** v partnerských státech, jejich efektivnějšího zapojení do mezinárodní obchodní výměny, posílení hospodářského rozvoje, malých a středních podniků, podnikatelského prostředí, pomoc státní administrativě při vytváření obchodních politik a strategií, odstraňování administrativních bariér, přijímání potřebné legislativy atd. Projekty jsou přednostně směřovány do šesti prioritních států, otevřeny jsou však i dalším rozvojovým zemím dle klasifikace OECD/DAC, kde to politický a hospodářský kontext umožňuje.

Na projekty Aid for Trade bylo v roce 2020 vyčleněno 7 mil. Kč a vč. prostředků z minulého období činil celkový rozpočet programu 7,48 mil. Kč. Realizováno bylo celkem **osm projektů** v Bosně a Hercegovině, Etiopii, Moldavsku (dva projekty), Gruzii, na Filipínách, v Barmě a ve Vietnamu. Podpořeny byly zejména následující oblasti: rozvoj malých a středních podniků a digitalizace jejich aktivit, oživení „brownfieldů“ a rozvoj businessu, podnikání v zemědělské prvovýrobě, rozvoj dopravní infrastruktury, odpadové hospodářství, ekonomický management ve zdravotnictví.

Realizace projektů v roce 2020 však byla výrazně poznamenána nepříznivou celosvětovou epidemiologickou situací způsobenou pandemií COVID-19. Z tohoto důvodu byl zcela zrušen projekt v Srbsku „Podpora zlepšení a rozvoje srbského sektoru infrastruktury“ (na základě trvajícího zájmu srbské strany však byl přeložen do roku 2021) a plně dokončen byl pouze projekt v Bosně a Hercegovině. V ostatních sedmi případech byly projekty zrealizovány buď jen částečně, nebo byla celá realizace přeložena do roku následujícího. Všech zbylých sedm projektů proto bylo prodlouženo do roku 2021, kdy budou dokončeny. V roce 2020 tak bylo vyplaceno 1,96 mil. Kč s tím, že nedočerpaná částka byla převedena do rozpočtu pro rok 2021.

Program bezpečnostní rozvojové spolupráce (*gesce MV ČR*)

Na rok 2020 bylo na Program bezpečnostní rozvojové spolupráce (dále „Program BRS“) alokováno 8 mil. Kč. Realizovány byly **4 projekty ve výši 1 421 361 Kč**. Jednalo se o 3 expertní cesty českých policistů do partnerských zemí Programu BRS: **Bosny a Hercegoviny, Severní Makedonie a Zambie**, a o předání peněžního daru **Ukrajíně**. Realizátory projektů byly **útvary Policie ČR** (Národní centrála proti organizovanému zločinu, Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR a Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy). Projekty byly zaměřeny na vyhledávání a zneškodňování nevybuchlé munice ve vodních tocích Bosny a Hercegoviny, na rozvoj systému vzdělávání bezpečnostních složek Republiky Severní Makedonie, na rozvoj kybernetické bezpečnosti a

boj proti kybernetické kriminalitě v Zambii a v neposlední řadě na poskytnutí vybavení do speciální výslechové místnosti, která se od roku 2020 buduje ve Lvově na Ukrajině díky finanční podpoře ČRA.

Ostatní projekty Programu BRS, jejichž realizace byla v roce 2020 plánována, nebyly uskutečněny z důvodu překážek nastalých vypuknutím pandemie COVID-19 v březnu 2020. Realizaci projektů znemožnila nejenom interní opatření přijatá v rámci Ministerstva vnitra ČR týkající se zákazu realizace zahraničních služebních cest, ale také individuální opatření na hranicích, která limitovala jak vstup na území ČR, tak na území partnerských zemí. Některé projekty byly zcela zrušeny z důvodů nekomunikace protějšků v partnerských zemích či z důvodů interních reorganizací a zrušení tamějších spolupracujících bezpečnostních složek. **Celkem bylo do roku 2021 přesunuto 21 projektů v hodnotě 7 129 438 Kč.**

Nad rámec finančních prostředků alokovaných na Program bezpečnostní rozvojové spolupráce dle Plánu ZRS na rok 2020 vyčlenilo Ministerstvo zahraničních věcí Ministerstvu vnitra na jeho žádost dodatečných **8 mil. Kč** (z nevyužitých alokací prostředků na spolupráci s dalšími resorty). Prostředky byly poskytnuty rozpočtovým opatřením **Generálnímu ředitelství Hasičského záchranného sboru**, které je na základě usnesení vlády ze dne 16. listopadu 2020 č. 1174 využije na financování daru pro Civilní ochranu Palestinské autonomie; poskytnutí daru je plánováno v první polovině roku 2021.

Spolupráce s MŠMT

Globální rozvojové vzdělávání

V Plánu ZRS na rok 2020 byla alokována částka **4 mil. Kč** na aktivity v oblasti globálního rozvojového vzdělávání (GRV) v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a jeho podřízených odborných složek. Záměrem této alokace bylo doplnit dlouhodobě probíhající projekty neziskového sektoru pro školy i veřejnost aktivitami zaměřenými cíleně na učitele v kontextu rámcových vzdělávacích programů. MŠMT vzhledem k reorganizaci přímo řízených odborných institucí zabývajících se GRV i vzhledem k omezené mobilitě v důsledku pandemie COVID-19 prostředky v r. 2020 nevyužilo.

Program vládních rozvojových stipendií

Program vládních rozvojových stipendií, který je ve společné gesci Ministerstva zahraničních věcí ČR a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, která při jeho naplňování úzce spolupracují s Ministerstvem zdravotnictví ČR, byl v roce 2020 realizován podle **Strategie programu poskytování rozvojových stipendií na období 2019 – 2024** (schválena 28. ledna 2019 usnesením vlády č. 77), v níž došlo zejména k teritoriální i tematické koncentraci nabídky stipendií a k posílení role českých veřejných vysokých škol.

V roce 2020 bylo na studium a stipendia pro studenty z rozvojových zemí **alokováno 112 mil. Kč**; na související **zdravotní služby** pro tyto studenty v gesci Ministerstva zdravotnictví ČR pak **3 mil. Kč**.

V průběhu roku 2020 studovalo na veřejných vysokých školách ČR v průměru **421 vládních stipendistů z 43 zemí**. V daném roce ukončilo studium celkem 97 studentů (z toho 46 absolvovalo, 31 ukončilo studium jiným způsobem a 20 studentům byla v návaznosti na překročení standardní délky studia ukončena výplata stipendia – tito zpravidla pokračují ve studiu na vlastní náklady). Pro akademický rok 2020/2021 nebyla nová stipendijní nabídka vyhlášena.

Celkem bylo v roce 2020 na studium a stipendia pro studenty z rozvojových zemí, včetně provozu on-line registru, v gesci MŠMT **čerpáno 103 911 814 Kč**. Na související zdravotní služby byla v gesci MZ **čerpána částka 1 439 440,26 Kč**.

2.2.4 Záruka ZRS ČR

Na program Záruka ZRS ČR ve společné gesci MZV a Českomoravské záruční a rozvojové banky (ČMZRB) bylo v roce 2020 **alokováno 50 mil. Kč** ve formě účelové dotace. Od vzniku programu v roce 2019 realizovala ČMZRB bilaterální konzultace i prezentace tohoto nového a v ZRS ČR vůbec prvního finančního nástroje na seminářích pro české i mezinárodní zájemce. Prozatím žádný z konzultovaných záměrů nedospěl do fáze realizace. Na podzim 2020 byly proto zahájeny konzultace mezi MZV a ČMZRB o úpravách podmínek programu Záruka ZRS ČR, které budou promítnuty od roku 2021.

ČMZRB zároveň v roce 2020 dokončila proces nezávislého vyhodnocení s cílem získání autorizace pro delegovanou spolupráci s Evropskou komisí zejména v rámci Evropského fondu udržitelného rozvoje (EFSD) – s tím spojené náklady ve výši 308 550 Kč byly uhrazeny z nároků z nespotrebovaných výdajů prostředků vyčleněných na řízení ZRS ČR.

2.2.5 Peněžní dar Afghánistánu (UV 980/2020)

Usnesením č. 514/2016 schválila vláda poskytnutí peněžních darů vládě Afghánistánu na podporu rozvojových a bezpečnostních programů v letech 2018 – 2020 ve výši 40 mil. Kč ročně.

Způsob využití alokovaných prostředků v roce 2020 byl schválen usnesením vlády ze dne 5. října 2020 č. 980. Částka **20 mil. Kč** určená na podporu rozvojových programů byla opět vložena do **Afghánského rekonstrukčního svěřeneckého fondu** (Afghan Reconstruction Trust Fund – ARTF) při **Světové bance** na projekty podporující rozvoj zemědělské výroby a venkova a rovněž ekonomické postavení žen. Z 20 mil. Kč alokovaných pro afghánské bezpečnostní síly bylo **15 mil. Kč** vynaloženo ve prospěch **Svěřeneckého fondu pro afghánskou národní armádu** (Afghan National Army Trust Fund – ANATF), který spravuje NATO, a **5 mil. Kč** pro afghánskou policii skrze **Svěřenecký fond pro zákon a pořádek** (Law and Order Trust Fund – LOTFA), který spravuje UNDP.

2.2.6 Vázané peněžní dary

Na nové nástroje, vázané peněžní dary a spolupráci s donory, bylo v roce 2020 celkem alokováno 14,5 mil. Kč. Tyto prostředky byly usnesením vlády ze dne 9. dubna 2020 č. 407 k humanitární reakci na pandemii COVID-19 určeny právě na tuto odezvu, převážně formou vázaných peněžních darů (VPD). Celkem bylo identifikováno devět VPD v pěti partnerských zemích (Afghánistán, Gruzie, Libanon, Moldavsko a Ukrajina), z nichž dva (Gruzie) byly předány k financování ČRA a čtyři (Libanon a Ukrajina) byly financovány až v roce 2021. Z prostředků na VPD v roce 2020 tak byly financovány celkem tři VPD (Afghánistán a 2x Moldavsko) v souhrnné hodnotě **10 502 228,57 Kč**. Zbylé prostředky byly využity na financování mezinárodní spolupráce při odezvě na pandemii COVID-19.

2.2.7 Evaluace

Evaluace projektů a programů zahraniční rozvojové spolupráce realizuje MZV ČR s cílem získat systematické, odborné a objektivní vyhodnocení výsledků a dopadů rozvojových aktivit v partnerských zemích i v ČR a zajistit tak zpětnou vazbu pro další realizaci ZRS ČR. Výstupy z evaluací přispívají ke zvyšování kvality ZRS, její dlouhodobé účelnosti a udržitelnosti; zároveň jsou zdrojem informací pro vykazování rozvojového úsilí ČR vůči české veřejnosti, partnerským zemím i mezinárodnímu společenství.

V roce 2020 bylo naplánováno **celkem pět evaluací**⁸, z toho čtyři externí a jedna interní; jedna byla programová (vyhodnocení dotačního programu na podporu rozvojových aktivit krajů a obcí) a čtyři projektové.

Vyhodnocen byl tuzemský projekt v rámci globálního rozvojového vzdělávání a osvěty „Udržitelná města a obce pro rozvoj“ (evaluaci realizovala společnost HaskoningDHV Česká republika) a projekt dvoustranné ZRS ČR v sektoru Voda a sanitace „Rekonstrukce čistíren odpadních vod v BaH: Gradačac“ (včetně evaluační mise do BaH realizoval GovLab). Proběhla též interní evaluace zaměřená na nastavení procesů delegované spolupráce, s východiskem v prvním realizovaném projektu delegované spolupráce v Moldavsku. Poslední bilaterální evaluace, týkající se projektu dvoustranné ZRS ČR v Zambii v sektoru Zemědělství a rozvoj venkova „Zajištění udržitelné a stabilní produkce krmiva pro dojný skot drobných farmářů“ byla prodloužena do jara 2021, aby byl umožněn přímý sběr dat v cílové zemi.

Na všech evaluačních zakázkách se vedle nezávislého evaluačního týmu v zájmu zajištění kvality i transparentnosti podílela vždy též referenční skupina, včetně stálého zástupce České evaluační společnosti (ČES). Vzhledem k restrikcím v důsledku pandemie COVID-19 se většina setkání referenčních skupin s evaluátory i závěrečných prezentací konala s využitím dálkového přístupu; také zahraniční mise mohly být nahrazeny dálkovým průzkumem.

Výdaje, spojené s jednotlivými evaluačními zakázkami a s dalšími kontrolními a konzultačními činnostmi, hrazené z prostředků vyčleněných v Plánu ZRS na externí evaluace a kontrolu, činily v roce 2020 **celkem 1 411 510 Kč**.

2.2.8 Komunikace a osvěta

V oblasti osvěty MZV v průběhu roku 2020 poskytlo prostředky na osvětové a prezentační aktivity ZÚ ČR v cílových zemích ZRS a HP ČR, jakož i na vlastní aktivity v celkové výši **382 024,40 Kč**. MZV se rovněž podílelo na osvětových aktivitách v ČR, vůči vládě, Parlamentu i veřejnosti.

V oblasti globálního rozvojového vzdělávání (GRV) byly přes nevyužití prostředků vyčleněných na GRV pro MŠMT posíleny konzultace s MŠMT. Díky řadě on-line aktivit došlo také k zintenzivnění účasti ČR v **Evropské síti pro GRV (GENE)**, které byl na léta 2020-22 poskytnut dobrovolný příspěvek ve výši **1 500 000 Kč**. Prostředky budou využity na čerpání expertízy v oblasti promítání globálních témat do vzdělávání, s důrazem na propojování formálního a neformálního vzdělávání a na pokrytí všech typů škol.

V rámci prostředků na komunikaci a osvětu byla rovněž hrazena licence na databázi pro elektronickou správu dotací **Grantys (100 285 Kč)** a webhosting databáze pro statistické výkaznictví **ODAst (4 639,14 Kč)**.

2.2.9 Humanitární pomoc

V rámci Plánu ZRS na rok 2020 bylo na humanitární pomoc (HP) poskytovanou do zahraničí vyčleněno 220 mil. Kč. Humanitární ukazatel rozpočtu MZV byl v průběhu roku 2020 navýšen o účelově vázané nároky z nespotřebovaných výdajů z roku 2020 (prostředky na realizaci programu MEDEVAC při ZÚ ČR v zahraničí) a o prostředky určené na realizaci programu MEDEVAC v roce 2020; zároveň byl rozpočet snížen dvěma vnějšími

⁸ Plán evaluací na rok 2020 i závěrečné zprávy z nezávislých evaluací realizovaných v roce 2020 jsou v českém jazyce publikovány na webu MZV <http://www.mzv.cz/rozvoj>; shrnutí zpráv v anglickém jazyce pak na <http://www.mzv.cz/aid>.

rozpočtovými opatřeními na MV a MO v rámci realizace humanitární pomoci v součinnosti s Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru (Libanon) a s Armádou ČR Čína). Výsledný rozpočet na HP v gesci MZV tak v roce 2020 celkem činil **218 280 176,94 Kč**. Kromě toho byla formou humanitární pomoci realizována i část prostředků na Program Afrika dle UV 169/2020 a 531/2020 (87 700 000 Kč), dále z ukazatele „*Obnova Sýrie*“ na rok 2020 dle UV 587/2019 (49 669 349 Kč) a z ukazatele Stabilizace a rekonstrukce Iráku dle UV 824/2017 (31 726 625 Kč) – blíže ke všem třem programům v části 2.3.

Operační strategie humanitární pomoci ČR na rok 2020, v níž MZV shrnulo hlavní globální humanitární potřeby a možnosti využití humanitárního rozpočtu v reakci na ně, byla předložena Radě pro zahraniční rozvojovou spolupráci, stejně jako její střednědobé vyhodnocení ze srpna 2020 (oba dokumenty jsou spolu s informacemi k jednotlivým HP aktivitám přístupné na www.mzv.cz/pomoc).

Celkem bylo v rámci humanitárního rozpočtu MZV na rok 2020 ministrem zahraničních věcí ČR schváleno **50 humanitárních aktivit ve 29 zemích, na které bylo vyčerpáno celkem 211 846 461,93 Kč + 2 811 174 Kč**, které byly vnějším rozpočtovým opatřením převedeny Ministerstvu vnitra – Generálnímu ředitelství Hasičského záchranného sboru na realizaci vyslání záchranářů do Libanonu a Ministerstvu obrany na realizaci letecké přepravy materiální pomoci do Číny. S výjimkou části účelově vázaných prostředků pro MEDEVAC a dvou vratek z dotačních projektů v Libanonu v závěru roku tak byl rozpočet na humanitární pomoc zcela vyčerpán.

Součástí HP ČR v roce 2020 byla **okamžitá pomoc při katastrofách** (požáry v Austrálii, výbuch v Libanonu, záplavy a sesuvy půdy na Filipínách a ve Vietnamu, sucho v Zambii), při **konfliktech a nuceném vysídlení** (Afghánistán, Arménie a Ázerbájdžán, Irák, Jemen, Jordánsko, Libanon, Mali, Ukrajina), dále pomoc při **komplexních humanitárních krizích** způsobených kombinací chudoby, nestability a klimatických vlivů (Barma/Myanmar, Etiopie, Venezuela – zejména uprchlíci v Kolumbii a Peru) a také úsilí o **snižování rizika katastrof** (DRR) a posilování odolnosti zranitelných zemí a regionů (Indonésie, Kambodža, Zambie).

Významná část humanitárního rozpočtu v roce 2020 byla věnována na odezvu na pandemii COVID-19. Již v únoru 2020 ČR podpořila materiální dodávkou Čínu a finančním příspěvkem komplexní program humanitární odezvy Světové zdravotnické organizace (WHO). V návaznosti na UV 407/2020 bylo z humanitárního rozpočtu podpořeno částkou 19 902 900 Kč pět dotačních projektů reagujících na zdravotnické i širší sociálně-ekonomické dopady pandemie v mimo-afričských **prioritních zemích dvoustranné ZRS ČR** (BaH, Gruzie, Kambodža, Moldavsko, Ukrajina). Další projekt pro Ukrajinu byl po dohodě s MV převzat k financování programem MEDEVAC. Pomoc v Africe byla financována z Programu Afrika. Dále byla financována dodávka materiální zdravotnické pomoci Itálii, Mali a Španělsku a v závěru roku příspěvek na distribuci vakcín prostřednictvím Dětského fondu OSN (UNICEF).

Na realizaci humanitární pomoci ČR v zahraničí se v roce 2020 podílely české i zahraniční nevládní organizace, české firmy – výrobci zdravotnických prostředků, mezinárodní humanitární organizace, místní úřady a také ZÚ ČR, Armáda ČR a Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru MV. MZV rovněž dbalo na koherenci s humanitárně-migračními programy MV (viz kap. 3.1 a 3.2) a na implementaci humanitárně-rozvojového nexu.

Přehled všech humanitárních projektů je obsažen v příloze č. 3.

2.2.10 Program transformační spolupráce

Zásadní složkou ZRS ČR v sektoru řádné veřejné správy je program transformační spolupráce, jehož cílem je přispívat k **vytváření a posilování demokratických institucí**,

právního státu, občanské společnosti a zásad řádné správy veřejných záležitostí. V Plánu ZRS na rok 2020 na něj bylo vyčleněno celkem 70 mil. Kč, včetně 10 mil. na obnovu a podporu demokratické transformace Ukrajiny.

Program se i v roce 2020 zaměřil na země přednostního zájmu zahraniční politiky České republiky, kde zároveň existuje určitý předpoklad přenositelnosti české zkušenosti a tradice vzájemných kontaktů (Arménie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Kosovo, Kuba, Moldavsko, Myanmar/Barma, Srbsko, Ukrajina a Vietnam). V reakci na aktuální vývoj bylo přijato UV 877/2020 a mimořádně o 8 milionů Kč navýšena podpora občanské společnosti a nezávislých médií v Bělorusku.

Celkem bylo v roce 2020 v rámci Programu transformační spolupráce financováno 88 projektů českých nevládních organizací a institucí, realizovaných ve spolupráci s jejich partnery v cílových zemích, jakož i samostatných aktivit MZV, uskutečněných převážně prostřednictvím ZÚ ČR v zahraničí. Kromě prioritních zemí se některé jednorázové aktivity týkaly i dalších zemí regionů Afriky, Asie a Blízkého východu či post-sovětského prostoru. Řada projektů, na kterých se podílely české subjekty, byly vícestranné či mezinárodní. Celkově bylo na projekty na podporu lidských práv a demokracie v roce 2020 vynaloženo **86,67 mil. Kč** (podrobněji viz příloha č. 3).

2.2.11 Mnohostranná rozvojová spolupráce (OSN, OECD, EU)

V Plánu ZRS na rok 2020 byly vyčleněny též prostředky na spolupráci s mezinárodními organizacemi v celkové výši **36,5 mil. Kč**, a to na projekty realizované ve spolupráci s Rozvojovým programem OSN (**UNDP – 17 mil. Kč**), na zapojování českých dobrovolníků do programů s Dobrovolníky OSN (**UNV – 10 mil. Kč**) a na projektovou spolupráci s **dalšími mezinárodními partnery (9,5 mil. Kč)**. Tyto prostředky byly, i v návaznosti na UV 407/2020, navýšeny o 20 mil. Kč převedených z ČRA a o 20 mil. Kč z nároků z nespotřebovaných výdajů z předchozího roku. Skutečné souhrnné čerpání činilo **66 111 382,11 Kč**.

Organizace spojených národů (OSN)

V rozvojovém systému OSN se v roce 2020 nejvyšší prioritou stala reakce na pandemii a podpora rozvojových zemí při jejím řešení a při posilování odolnosti. Této nové prioritě se činnost všech rozvojových agencí musela rychle přizpůsobit, přičemž klíčovou roli měla **WHO**, podporovaná **UNICEF**, **UNDP** a dalšími agenturami. Česká republika ve druhém pololetí podpořila nový systém přerozdělování vakcín prostřednictvím iniciativy COVAX a přispěla 10 mil. Kč UNICEF na distribuci vakcín do rozvojových zemí.

S cílem posílit připravenost WHO na budoucí pandemii ČR v květnu 2020 podpořila zahájení nezávislé evaluace WHO, na jejímž základě budou provedeny nutné reformní kroky.

V lednu 2020 ČR zahájila své tříleté členství ve **Výkonné radě UNDP/UNFPA/UNOPS**. Díky našemu členství se máme možnost vyjadřovat k návrhům rozvojových programů OSN pro jednotlivé partnerské země. Klademe důraz na efektivní fungování UNDP a podporujeme rozhodnutí v oblasti finančního managementu. S ohledem na členství ve Výkonné radě a v souladu s dlouhodobou Strategii ZRS ČR poskytla v roce 2020 částku 3,5 mil. Kč do hlavního rozpočtu UNDP.

Navzdory potížím způsobeným pandemií i v průběhu roku 2020 úspěšně pokračoval dlouhodobý projekt **Partnerství pro cíle udržitelného rozvoje mezi ČR a Rozvojovým programem OSN (UNDP)**, realizovaný ve spolupráci s regionální kanceláří UNDP v Istanbulu. V roce 2020 jsme k naplňování cílů Partnerství přispěli částkou 17 mil. Kč; náklady spojené s vyslanou expertkou dosáhly částky 111 382,11 Kč. Spolupráce s

UNDP probíhala formou přenosu know-how našich expertů a firem podle potřeb partnerských rozvojových zemí.

V roce 2020 úspěšně pokračoval program **vysílání mladých dobrovolníků OSN**. Navzdory pandemické situaci se podařilo umístit do rozvojových agencí OSN devět českých dobrovolníků, z nichž bylo sedm vysláno do rozvojových zemí. Příspěvek pro UNV činil 10 mil. Kč.

V návaznosti na předchozí spolupráci s UNDP Irák poskytla ČR finanční příspěvek ve výši 5 mil. Kč na **stabilizační program (FFS) v Iráku** a 6,2 mil. Kč na **podporu odminování v Iráku prostřednictvím UNMAS**. Rovněž v Iráku byla obnova dále podpořena částkou 10 mil. Kč pro UNICEF.

Ve vazbě na aktivity ZRS ČR v Zambii byl ve spolupráci s MZe formulován projekt **FAO** v celkové hodnotě 4 mil. Kč na podporu živočišné produkce (boj proti nemocem hospodářských zvířat).

V návaznosti na UV 407/2020 byla odezva na pandemii COVID-19 podpořena příspěvkem 10 mil. Kč pro **UNDRR** a dalšími 10 mil. Kč pro **krizový fond IFRC**. Nespotebované prostředky ČRA ve výši 10 mil. Kč z alokace pro Kambodžu byly poskytnuty na program vzdělávání, spojený i s osvětou o ochraně před nákazou COVID-19, v téže zemi v součinnosti s UNICEF.

Evropská unie

ČR se v roce 2020 zapojila do společné odezvy EU a členských států na pandemii COVID-19 v partnerských zemích pod hlavičkou **Team Europe**. Na počátku krize přispěla ČR na prvotní reakci v humanitární oblasti 10 mil. Kč. V dubnu a květnu, již v kontextu Team Europe, vláda ČR schválila humanitární a rozvojovou odezvu na pandemii v rámci stávajících prostředků ve výši až 250 mil. Kč.

V rámci **Evropského rozvojového fondu (EDF)**, který zajišťuje financování rozvojové pomoci zemím regionů Afriky, Karibiku a Tichomoří, uskutečnila ČR v roce 2020 celkem tři platby do 10. EDF a 11. EDF v celkové výši 948,9 mil. Kč.

Na konci roku 2020 dosáhli hlavní vyjednávači politické shody na znění **nové dohody** o partnerství, která bude následovat **po dohodě z Cotonou**. Nová dohoda, kterou budou muset strany ještě schválit, podepsat a ratifikovat, pokrývá řadu oblastí spolupráce mezi EU a zeměmi Afriky, Karibiku a Pacifiku (ACP), od udržitelného rozvoje a ekonomické spolupráce až po lidská práva a mír a bezpečnost. ČR považuje za důležité, že budoucí dohoda představuje posun ve vnímání partnerství EU se zeměmi ACP směrem k větší rovnoprávnosti a sdílené odpovědnosti obou stran za jeho naplňování a rozvoj.

ČR se aktivně podílela na vyjednávání nového víceletého finančního rámce EU pro roky 2021 až 2027. Pro oblast vnějších vztahů bude zásadním **Nástroj pro sousedství, rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI)**, na jehož náplni se podařilo koncem roku 2020 dosáhnout předběžné schody v dialogích s Evropským parlamentem a s Evropskou komisí. ČR prosazovala v geografickém pilíři nástroje zejména teritoriálně vyváženou alokaci na Evropskou politiku sousedství, zachování adekvátní výše prostředků na Východní partnerství a podpořila také zahrnutí Evropského rozvojového fondu do nástroje NDICI. Obecně jsme kladli důraz na vytvoření možností pro lepší zapojení českých neziskových organizací, univerzit a firem do fondů vnější akce EU.

Přípravy na předsednictví ČR v Radě EU v roce 2022 jsme zahájili i v rozvojové a humanitární oblasti. Jako první krok byla v roce 2020 zpracována analýza možných prioritních témat CZ PRES. Zahájili jsme konzultace a koordinaci s dalšími zeměmi EU, které se ujmou předsednictví Rady EU před a po termínu ČR.

Výbor pro rozvojovou pomoc (DAC) OECD

Ve výčtu nejvýznamnějších multilaterálních aktivit ČR v rozvojové oblasti v roce 2020 nesmí chybět ani naše aktivní členství ve Výboru pro rozvojovou pomoc OECD a v Rozvojovém centru OECD.

Výboru DAC se v druhé polovině roku podařilo najít shodu na **vykazování oddlužení rozvojových zemí jako ODA** a na **revizi seznamu příjemců ODA** (aktualizuje se každé dva roky). Proběhla **peer review** rozvojové spolupráce Irska, Belgie, Japonska a Spojeného království.

ČR se prostřednictvím ČMZR a ČRA **aktivně zapojila do činnosti tzv. Community of Practice k soukromému financování rozvoje**, zejm. v oblasti přípravy standardů dopadu a přípravy studie k zárukám. Aktivně ČR vystupovala rovněž v debatě k možnému vzniku doporučení OECD/DAC ke spolupráci s občanskou společností.

ČR poskytla OECD/DAC **dobrovolný příspěvek ve výši 4 mil. Kč**, kterým podpořila statistickou práci Výboru, peer review a evaluace. V návaznosti na tento příspěvek se ČR stala členem tzv. Globální evaluační koalice, která vznikla v kontextu krize COVID-19.

Semináře k soukromému financování rozvoje a trojitému nexu (aneb propojení humanitární pomoci, rozvojové spolupráce a mírových aktivit) původně plánované na rok 2020 byly z důvodů koronavirové krize odloženy na 2021, stejně jako návštěva předsedkyně Výboru, Susanny Moorehead, v Praze.

Rozvojové centrum OECD (DEV)

V říjnu 2020 se ČR aktivně zúčastnila **jednání Rozvojového centra OECD na vysoké úrovni**, zaměřeného na opatření v sociální a ekonomické oblasti a při podpoře veřejného zdraví, posílení odolnosti a hospodářskou obnovu v souladu s cíli udržitelného rozvoje.

V roce 2020 pokračovalo jednání neformální pracovní skupiny k **aktualizaci strategie členství a vnějších vztahů DEV**, které předsedá ČR společně s Marokem.

Přehled projektů realizovaných v součinnosti s mezinárodními organizacemi je obsažen v příloze č. 3; přehled mandatorních příspěvků i peněžních darů poskytnutých v roce 2020 mezinárodním organizacím je uveden v příloze č. 4.

2.2.12 Vládní stabilizační programy v gesci MZV

Program spolupráce s Afrikou dle UV 531/2020

Usnesením vlády ze dne 2. března 2020 č. 169 k **Programu aktivit na podporu zdrojových a tranzitních zemí migrace v Africe v období 2020 – 2022** (dále „Program Afrika“), bylo do rozpočtu MZV na rok 2020 alokováno 100 mil. Kč. Ty byly v souladu s usnesením vlády ze dne 11. května 2020 č. 531 o druhé fázi reakce na dopady pandemie COVID-19 využity na podporu afrických zemí zejména při řešení zdravotních, sociálních i ekonomických a bezpečnostních dopadů pandemie. K 31. prosinci 2020 bylo z Programu Afrika celkem vyčerpáno **87 700 000 Kč**, z toho 10 000 000 Kč na dotační projekty humanitární pomoci v Mali a Nigeru a 77 700 000 Kč formou peněžních darů v součinnosti s mezinárodními organizacemi (ICRC, IFRC, UNHCR, UNICEF) i mezinárodními neziskovými institucemi (Foundation Hirondelle a Welthungerhilfe) v Burkině Faso, Etiopii, Mali, Nigeru a Súdánu.

Zároveň bylo v návaznosti na usnesení vlády č. 531/2020 v sedmi afrických zemích (Etiopie, Ghana, Jihoafrická republika, Maroko, Nigérie, Tunisko, Zambie) identifikováno celkem deset projektů na dodávky zdravotnické techniky v souhrnné hodnotě 93 671 929 Kč, jejichž realizace formou vázaného peněžního daru byla zahájena na přelomu roku 2020/21, s očekávaným využitím prostředků Programu Afrika v roce 2021.

Přehled aktivit realizovaných v roce 2020 je uveden v příloze č. 3.

Asistence Iráku dle UV 824/2017 v r. 2020

Usnesením vlády dne 29. listopadu 2017 č. 824 byl schválen **Program podpory české účasti při stabilizaci a rekonstrukci Iráku v období 2018 – 2021** s tím, že na jeho realizaci v letech 2019 - 2021 bylo vládou alokováno celkem 180 milionů Kč. Hlavními implementačními resorty jsou Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Ministerstvo vnitra ČR a Ministerstvo obrany ČR.

Během roku 2020 bylo z prostředků pro Irák, včetně nároků z nespotřebovaných výdajů z předchozího roku, realizováno celkem jedenáct projektů v souhrnné hodnotě 31 726 625 Kč: dva peněžní dary pro ICRC a UNHCR na podporu vnitřně vysídleného obyvatelstva, uprchlíků a navrátilců a devět vázaných peněžních darů se zaměřením převážně na zdravotnické vybavení nemocnic. Z prostředků programu byla rovněž realizována logistická podpora v souhrnné hodnotě 4 768 946,30 Kč.

Celkem byly v rámci implementace UV 824/2017 v roce 2020 z prostředků v gesci MZV realizovány aktivity a logistická podpora v souhrnné hodnotě **36 495 571,30 Kč** s tím, že nad rámec této částky realizace části schválených aktivit přesáhla finančně do roku 2021.

Přehled aktivit realizovaných v roce 2020 je uveden v příloze č. 3.

Asistence Sýrii dle UV 587/2019 v r. 2020

V roce 2020 byla asistence Sýrii realizována převážně z prostředků a v návaznosti na UV 587/2019, zčásti byly implementovány též aktivity financované z nároků z nespotřebovaných výdajů z předchozího programu realizovaného dle UV 588/2016.

Těžiště programu spočívalo v roce 2020, stejně jako v předchozích letech, zejména v **humanitární a stabilizační asistenci**, a to s ohledem na bezpečnostní a politickou situaci v Sýrii. V rámci humanitárních aktivit byly realizovány čtyři dotační projekty (19 852 540 Kč) a tři peněžní dary pro ICRC, UNRWA a WFP (16 103 473,86 Kč). V rámci stabilizačních aktivit byly v roce 2020 realizovány tři malé lokální projekty (1 430 836,16 Kč) a čtyři vázané peněžní dary (13 713 335,14 Kč).

V rámci **logistického komponentu** byly realizovány náklady na vyslání dvou diplomatických pracovníků na ZÚ Damašek a ZÚ Bejrút (4 316 912,17 Kč).

Celkem byly v rámci asistence Sýrii realizovány aktivity v hodnotě **55 417 097,33 Kč**, z toho 21 536 809 Kč z nároků z nespotřebovaných výdajů (prostředky dle UV 588/2016). Nad rámec této částky realizace zejména části vázaných peněžních darů, u kterých je nutná cesta expertů do cílové země, přesáhla finančně do roku 2021.

Celkový přehled projektů a dalších aktivit realizovaných v roce 2020 dle UV 587/2019 a 588/2016 je uveden v příloze č. 3.

3 Přehled ostatních forem započitatelných jako ODA

3.1 Program Pomoc na místě (*gesce MV ČR*)

Program Pomoc na místě (Program na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů) byl jako specifický nástroj pomoci **zřízen Ministerstvem vnitra ČR v lednu 2015**. Program je **spravován odborem azylové a migrační politiky MV ČR** a jeho prostřednictvím jsou udělovány peněžní dary do zahraničí zacílené na asistenci uprchlíkům v místě jejich prvního vysídlení a na podporu azylové a migrační infrastruktury států, které velké uprchlické populace hostí, případně přes které směřuje hlavní migrační proud do Evropské unie.

V roce 2020 bylo v rámci programu **Pomoc na místě** poskytnuto **135 mil. Kč**. Mezi prioritní oblasti programu v roce 2020 patřil **region Balkánu** a **region Blízkého východu a severní Afriky**.

Nad rámec rozpočtu programu Pomoc na místě realizoval odbor azylové a migrační politiky MV v lednu 2020 urgentní **materiální pomoc do Bosny a Hercegoviny** v reakci na přeplněné ubytovací kapacity a příchod zimy. Pomoc byla poskytnuta ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem ČR. Místním partnerem, který zajistil distribuci pomoci zranitelným migrantům a uprchlíkům v Bosně a Hercegovině byl Červený kříž Bosny a Hercegoviny. Hodnota materiálního daru činila **2,5 mil. Kč**. Do Bosny a Hercegoviny byly dopraveny například příkrývky, spací pytle, pláštěnky či nádoby.

Přehled aktivit programu Pomoc na místě v roce 2020

Země	Implementační partner	Charakteristika projektu a stav implementace	Náklady (Kč)
Řecko	Ministerstvo ochrany občanů Řecké republiky	Dodávka materiální pomoci pro potřeby migrantů a uprchlíků v souvislosti s řešením aktuální migrační situace v Řecku. <i>Realizace projektu byla ukončena.</i>	2 700 000
Řecko	Ministerstvo ochrany občanů Řecké republiky	Poskytnutí peněžního daru, jehož cílem je přispět k prevenci nelegální migrace na řecko-tureckých hranicích. <i>Realizace projektu probíhá a bude ukončena v srpnu 2022.</i>	27 000 000
Srbsko	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)	Podpora přístupu uprchlíků k azylovému řízení v Srbsku a podpora integračních opatření v situaci pandemie COVID-19, a to zejména pro nezletilé bez doprovodu. <i>Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2020.</i>	20 000 000
Libanon	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)	Podpora syrských uprchlíků v Libanonu v souvislosti s pandemií COVID-19: potřebný materiál a poskytnutí urgentní zdravotní péče pro 440 nejvíce zranitelných uprchlíků. <i>Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2020.</i>	10 000 000
Jordánsko	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)	Podpora vyššího vzdělání syrských uprchlíků v Jordánsku prostřednictvím programu UNHCR s názvem DAFI. <i>Realizace byla zahájena v listopadu 2020 a bude ukončena v říjnu 2021.</i>	25 000 000
Jordánsko, Irák	Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)	Jordánsko: Posílení kapacit na jordánských hraničních přechodech v souvislosti s pandemií COVID-19. Irák: Stabilizace migrantů v zemi či jejich návrat do země původu. <i>Realizace obou částí projektu byla zahájena v listopadu 2020 a bude ukončena v říjnu 2021.</i>	25 000 000
Libye	Světový	Stabilizace uprchlíků, migrantů a vnitřně	10 000 000

	potravinový program (WFP)	vysídlených osob na území Libye. <i>Realizace projektu byla zahájena v listopadu 2020 a bude ukončena v říjnu 2021.</i>	
Severní Afrika	Evropský podpůrný azylový úřad (EASO)	Podpora azylových systémů států severní Afriky prostřednictvím pilotního projektu EASO, který spolufinancuje stejným dílem ČR a Dánsko a který je realizován v rámci Regionálního programu rozvoje a ochrany pro severní Afriku. <i>Projekt byl oficiálně zahájen dne 16. 11. 2020, kdy se funkce ujal hlavní projektový koordinátor. Realizace projektu bude probíhat do října 2022.</i>	15 000 000
Celkem			134 700 000*

*Zůstatek ve výši cca 300 000 Kč byl využit k pokrytí kurzových ztrát, které vznikly při realizaci programu Pomoc na místě v průběhu roku 2020.

3.2 Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC (gesce MV ČR)

V roce 2020 byla v rámci Stálého zdravotně humanitárního programu MEDEVAC realizována řada aktivit. Byly vyslány celkem **3 lékařské týmy** do **Jordánska a Senegalu** se specializací **na oblast oftalmologie, ortopedie a traumatologie** pocházejících z 3 českých partnerských nemocnic: Fakultní nemocnice Hradec Králové, Fakultní nemocnice Olomouc a Nemocnice Na Bulovce. V průběhu těchto zdravotnických misí bylo uskutečněno 265 operačních výkonů, více jak 300 odborných vyšetření s diagnostikou a 10 pacientů bylo ošetřeno neinvazivní metodou.

Dále byla uskutečněna **evakuace 60 pacientů a jejich rodinných příslušníků z Běloruska na léčení do ČR**. Jednalo se o pomoc osobám, které byly vystaveny nepřiměřenému násilí při účasti na protivládních protestech v zemi a které v této souvislosti potřebovaly akutní zdravotní, rehabilitační či psychologickou péči.

Čeští lékaři také poskytli bezplatně zdravotníkům z Ghany, Iráku, Maroka, Mauritánie a Ukrajiny **5 on-line školení zaměřených na nemocniční epidemiologii v souvislosti s nemocí COVID-19**. Školení se zúčastnilo celkem 74 tamějších zdravotníků.

V rámci programu MEDEVAC byly dále **podpořeny 3 zdravotnické projekty** zaměřené na renovaci zdravotnických center, poskytnutí přístrojového vybavení nemocnic a školení zdravotnického personálu v Libanonu, v Mali a na Ukrajině v celkové výši 15 mil. Kč. V neposlední řadě byly ve spolupráci s Všeobecnou fakultní nemocnicí v Praze, Hasičským záchranným sborem ČR a Ministerstvem obrany **poskytnuty 2 materiální dary** v celkové výši cca 6,5 mil. Kč **Libanonu a Řecku**.

MZ v rámci programu MEDEVAC poskytlo v roce 2020 provozní příspěvek poskytovatelům zdravotních služeb v celkové výši 11,6 mil. Kč.

Přehled jednotlivých aktivit programu MEDEVAC v roce 2020

Země	Aktivita	Datum realizace	Náklady v Kč
Jordánsko	Zdravotnická mise v hlavním městě Ammánu (tříčlenný tým oftalmologů z FN Hradec Králové)	10. – 19. února 2020	4 000 096,37
Jordánsko	Zdravotnická mise (ortopedický tým z Nemocnice na Bulovce)	12. – 21. února 2020	2 948 367,33
Senegal	Zdravotnická mise v regionálním městě Thiés (pětičlenný traumatologický tým z FN Olomouc)	26. října – 6. listopadu 2020	1 700 000,00
Bělorusko	Evakuace 60 pacientů a jejich rodinných	září – prosinec	8 500 000,00

	příslušníků z Běloruska do ČR a poskytnutí potřebné lékařské péče	2020	
Ukrajina	On-line školení pro zdravotníky z Kyjevské oblastní nemocnice a Klinické nemocnice pohotovostní péče ve Lvově	4. června 2020	0
Maroko	On-line školení pro zdravotníky z partnerské nemocnice CHU Mohammed VI v Marrákeši a pro zástupce Ministerstva zdravotnictví Maroka	25. června 2020	0
Ghana	On-line školení pro zdravotníky z nemocnice ve městě Cape Coast	9. září 2020	0
Mauritánie	On-line školení zdravotníků z centra Bassikounou a Néma v Mauritánii	10. prosince 2020	0
Irák	On-line školení pro zdravotníky z nemocnic v Erbilu a v Dohuku a pro zástupce regionálního Ministerstva zdravotnictví	15. prosince 2020	0
Řecko	Materiální dar pro uprchlíky jako prevence šíření COVID-19 (nafukovací matrace, spací pytle, pokrývky, ručníky)	duben 2020	4 500 000,00
Libanon	Materiální dar v návaznosti na výbuch v bejrútském přístavu dne 4. srpna 2020 (zdravotnický materiál)	srpen 2020	2 079 567,33
Libanon	Projekt Mezinárodního výboru Červeného kříže (dále „ICRC“) zaměřený na podporu zdravotnických zařízení, která zdarma nabízí poskytování lékařské péče nejzranitelnějším obyvatelům Libanonu	červen 2020	5 000 000,00
Mali	Projekt ICRC zaměřený na podporu pěti center fyzické rehabilitace v Mali: dvě v Bamaku, a další tři ve městech Gao, Mopti a Timbuktu	červen 2020	5 000 000,00
Ukrajina	Projekt mezinárodní neziskové organizace ADRA Int. zaměřený na poskytnutí vybavení a ochranných pomůcek pro zlepšení zdravotní péče a prevence šíření COVID-19 ve zdravotnických zařízeních na centrální a západní Ukrajině	červen 2020	5 000 000,00
Celkem			43 028 031,03

3.3 Oddlužení (*gesce MF ČR*)

V roce 2020 nedošlo k odpuštění pohledávek partnerských rozvojových zemí.

3.4 Mezinárodní finanční instituce (*gesce MF ČR*)

Světová banka

Do Skupiny Světové banky (World Bank Group) provedla ČR v roce 2020 čtyři platby, po jedné do IDA, MDRI, IBRD a IFC (viz níže), v celkové výši **351 381 000 Kč** (100% započitatelné do ODA).

Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA)

Mezinárodní asociace pro rozvoj (International Development Association) patřící do Skupiny Světové banky poskytuje partnerským zemím bezúročně půjčky a granty na podporu

udržitelného rozvoje a zlepšování životních podmínek obyvatel (obnova infrastruktury, zemědělství, institucionální reformy, základní vzdělávání, poskytování zdravotní péče, přístup k pitné vodě nebo opatření na ochranu klimatu aj.). Čerpat prostředky z jejich zdrojů může v současné době 76 zemí. ČR je dárce od roku 1990 a v roce 2017 se zavázala podílet se v letech 2018 – 2020 na 18. doplnění zdrojů IDA v celkové výši 13,69 mil. EUR. V roce 2020 byla uhrazena 3. splátka v rámci 18. doplnění zdrojů IDA ve výši **115,3 mil. Kč**.

Mnohostranná iniciativa na odpuštění dluhů (MDRI)

ČR je, stejně jako další členové IDA, zapojena do Mnohostranné iniciativy na odpuštění dluhů (MDRI), jejímž cílem je 100% odpuštění dluhů vybraných rozvojových zemí vůči IDA. ČR se v roce 2017 zavázala podílet se na doplnění zdrojů MDRI. Na finanční roky 2018 – 2028 byl schválen bezvýhradný závazek (Unqualified Commitment) ve výši 182,76 mil. Kč. Česká republika se řídí splátkovým kalendářem, který byl vystaven ze strany MDRI. V roce 2020 byla uhrazena 14. splátka ve výši **13,9 mil. Kč**.

Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD)

Dne 9. září 2019 schválila vláda usnesením č. 641 úpis kapitálu ČR v IBRD ve výši 175 885 830 USD (z toho 23 827 825,2 USD ve formě splaceného kapitálu), což odpovídá úpisu 786 akcií v rámci tzv. všeobecného navýšení kapitálu a 672 akcií v rámci tzv. selektivního navýšení kapitálu. Úpis kapitálu je v souladu s uvedeným usnesením vlády rozdělen do pěti ročních splátek rozložených rovnoměrně v období let 2019 až 2023. V roce 2020 byla uhrazena druhá splátka ve výši **103,6 mil. Kč**.

Mezinárodní finanční korporace (IFC)

V roce 2020 přispěla ČR **118,6 mil. Kč** do Mezinárodní finanční korporace. Tato instituce patřící pod Skupinu Světové banky má za úkol podporovat aktivity soukromého sektoru v rozvojových zemích, zejména skrze půjčky a investice.

Rozvojová banka Rady Evropy (CEB)

V roce 2020 uhradila ČR také členský příspěvek Rozvojové bance Rady Evropy. Poměrná část příspěvku, kterou je možné vykázat jako ODA, činila **60 955 Kč**.

3.5 Civilní mise EU, OBSE a NATO

K vysílání civilních expertů do misí EU a dalších mezinárodních organizací se Česká republika zavázala v rámci tzv. *Civilian Headline Goal* (Civilního rámcového cíle). Základem je působení českých odborníků (např. policistů, právníků, soudců) v **civilních misích EU a OBSE**, kam bylo v průběhu roku 2020 vysláno **celkem 37 expertů**. Nejvýznamnější české kontingenty se účastnily misí SMMU Ukrajina – 13 expertů, EUMM Gruzie – 9 expertů, EUAM Ukrajina – 7 expertů a EULEX Kosovo – 4 experti. **Jeden expert** byl také vyslán **při NATO** do Gruzie.

Celkový objem prostředků vynaložených v roce 2020 na vysílání českých expertů do misí EU, OBSE a NATO v teritoriích započítatelných do ODA činil **21 945 555 Kč**.⁹

⁹ Jedná se o celkové předpokládané náklady hrazené z kapitoly Všeobecná pokladní správa v roce 2020.

4 Předběžný pohled na ODA v roce 2020

Dle předběžných údajů, vykázaných ČR a zveřejněných v dubnu 2021 sekretariátem OECD, poskytla ČR v roce 2020 oficiální rozvojovou pomoc ve výši **6,97 miliardy Kč** neboli **300,24 milionu USD**. Mezinárodně sledovaný **podíl ODA/HND**, kterým lze srovnávat úsilí dárcovských států podporovat rozvojové země, činil **0,13 %**, což zařadilo ČR spolu s Řeckem mezi členy OECD/DAC na poslední místo.

Oproti roku 2019 jde o pokles absolutní částky ODA v korunovém i dolarovém vyjádření. V roce 2019 byly vyšší výdaje vykázány díky oddlužení Černé Hory a Srbska. Podíl ODA/HND zůstal na shodné úrovni jako v r. 2019 a absolutní vykázaná částka neklesla za r. 2020 výrazně hlavně z důvodu vyšší započitatelnosti koeficientu příslušných mezinárodních organizací (např. OSN, FAO), zatímco výdaje na bilaterální a multilaterální ZRS a HP stagnovaly.

Údaje o ODA ČR za rok 2020 budou dále zpřesňovány Českou rozvojovou agenturou a ORS, tak aby byly finální do poloviny července letošního roku, tj. termínu OECD pro jejich zaslání.

Přiložen je předběžný dotazník k oficiální rozvojové pomoci ČR za rok 2020 (v USD), obsahující též meziroční srovnání let 2019 a 2020.

ADVANCE QUESTIONNAIRE ON MAIN ODA AGGREGATES
(2021 Edition)

Reporting Country:

Czech Republic

Exchange rates used:
2019 1 \$ U.S. = 22,9311
2020 1 \$ U.S. = 23,210

	(1)		(2)	
	1140	1160	1140	1160
	2019		2020	
DISBURSEMENTS AND GRANT EQUIVALENTS				
	Million US dollars			
	Row			
DEVELOPING COUNTRIES (3)				
GRANT EQUIVALENTS				
Official Development Assistance, grant equivalent measure	11010	309,20		300,24
I. Bilateral ODA	11015	95,85		71,48
Grants	11016	67,82		69,33
Grant equivalents of bilateral loans	11017			
Grant equivalents of debt relief	11026			
Other, net flows	11018	28,02		2,15
of which:				
Private sector instruments - institutional approach	11023	2,18		2,15
Private sector instruments - instrument approach	11024	1,65		0,00
II. Multilateral ODA	12000	213,35		228,76
Grants and capital subscriptions	12100	213,35		228,76
Grant equivalent of loans	12110			
GROSS NATIONAL INCOME AT MARKET PRICES	001	235 444,44		231 064,20
ODA grant equivalent as per cent of GNI	11002	0,13		0,13
Population (million)	004	10,69		10,71
FLOWS				
Official Development Assistance, net	1010	309,20		300,24
I. Bilateral ODA, net	1015	95,85		71,48
<i>Breakdown by types of aid</i>				
a. Budget support	1100	1,09		1,08
b. Bilateral core support & pooled programmes & funds	1200	14,16		11,48
c. Project-type interventions	1300	34,92		45,67
d. Experts and other technical assistance	1400	2,83		5,10
e. Debt relief (4)	1600	24,20		0,00
f. Administrative costs not included elsewhere	1700	2,09		1,98
g. Other (5)	8900	16,56		6,18
of which:				
In-donor refugee costs	1820	6,11		5,51
<i>Financial instruments</i>				
a. Grants (5)	1921	95,85		69,33
of which: Recoveries on grants	1900			
b. Non grants, gross	1922			
c. Non grants, net (4)	1924			
of which: Offsetting entry for debt forgiveness	1630			
II. Multilateral ODA, net	2000	213,35		228,76
<i>Multilateral contributions to:</i>				
a. United Nations	2101	12,91		13,25
b. EU	2102	185,60		194,78
c. World Bank (AMCs, IDA, IBRD, IFC, MIGA)	547	10,40		15,14
d. Regional development banks and funds	2105			0,00
e. Other	069	4,44		5,59
Memo items:				
1. Recipient breakdown of bilateral ODA, net:				
a. to LDCs (3)	029	18,18		18,08
b. to Africs	8834	14,87		13,37
c. to Sub-Saharan Africa, total	039	13,26		12,92
of which: Debt relief grants (4)	8839			
2. World Bank Income Groups (6), net:				
a. to Low income (GNI per capita <= USD 1 035 in 2019)	8841	13,82		13,53
b. to Low middle income (GNI per capita between USD 1 036 and USD 4 045 in 2019)	8842	16,96		19,78
c. to Upper middle income (GNI per capita USD 4 046 and USD 12 535 in 2019)	8843	50,07		20,50
d. to High income (GNI per capita of >= USD 12 536 in 2019)	8844	0,04		0,01
3. Sectoral breakdown of bilateral ODA, gross:				
a. Humanitarian aid	070	16,00		16,33
of which: Short-term reconstruction	088	3,00		3,28
b. Development food aid	060			1,73
4. COVID-19 related activities				
a. Total ODA for COVID-19 activities	8851			6,49
of which to the health sector	8852			2,47
5. Debt relief grants, gross	087	24,20		0,00
6. Total gross ODA	1920	309,20		300,24

- Please provide revised DAC tables if flows in 2019 are modified.
- Where actual figures not available, indicate status of item as follows: e): estimate; pe): preliminary estimate.
- See the DAC List of ODA Recipients: http://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/DAC_List_ODA_Recipients2018to2020_flows_En.pdf
- Including offsetting entries for debt relief.
- Including recoveries on grants.
- See the World Bank income groups: Low-income economies are defined as those with a GNI per capita of USD 1 035 or less in 2019; lower middle-income economies are those with a GNI per capita between USD 1 036 and 4 045; upper middle-income economies are those with a GNI per capita between USD 4 046 and 12 535; high-income economies are those with a GNI per capita of USD 12 536 or more.
<https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519>

5 Závěr

Realizace ZRS a HP v roce 2020 byla **výrazně ovlivněna pandemií COVID-19**. Restrikce v mnoha ohledech ztížily realizaci plánovaných aktivit, zejména u projektů, kde je nezbytnou součástí cesta do partnerské země. Pokud to bylo možné, byly aktivity přesouvány do on-line prostředí, v ostatních případech byly projekty realizovány buď jen částečně, nebo byly zcela přeloženy do následujícího roku (např. projekty Aid for Trade). Z důvodu rozpočtových i proti-epidemiologických opatření také nebyla na školní rok 2020/2021 vyhlášena nabídka vládních stipendií pro studenty z rozvojových zemí.

V souvislosti s pandemií však zároveň v partnerských zemích vznikaly nové potřeby pomoci. V roce 2020 se tak podařilo dosáhnout **historicky nejvyššího čerpání prostředků jak na zahraniční rozvojovou spolupráci** v gesci České rozvojové agentury – celkem 506 mil. Kč, tak **na humanitární pomoc** – celkem 390 mil. Kč. Navýšení prostředků humanitární pomoci bylo umožněno usneseními vlády z dubna a května 2020 k humanitární reakci na pandemii COVID-19 (č. 407/2020 a 531/2020). Nejvyšší čerpání za dobu existence bylo vykázáno také u asistenčních programů pro Sýrii (55,4 mil. Kč), Irák (36,5 mil. Kč) a pro Afriku (87,7 mil. Kč).

ČR byla rovněž v roce 2020 aktivním členem mezinárodních organizací. **V rámci EU** jsme se zapojili do **společné odezvy EU a členských států na pandemii COVID-19 v partnerských zemích pod hlavičkou Team Europe**. ČR se také aktivně podílela na vyjednávání nového víceletého finančního rámce EU pro roky 2021 až 2027 a kladla důraz na vytvoření možností pro lepší zapojení českých neziskových organizací, univerzit a firem do fondů vnější akce EU. Proběhla též interní evaluace zaměřená na nastavení procesů delegované spolupráce s Evropskou komisí, s východiskem v prvním realizovaném projektu v Moldavsku. Výstupy z této evaluace budou cenným zdrojem informací pro přípravu a realizaci dalších projektů.

V lednu 2020 ČR zahájila své tříleté členství ve **Výkonné radě UNDP/UNFPA/UNOPS**. Díky tomuto členství máme možnost vyjadřovat se k návrhům rozvojových programů OSN pro jednotlivé partnerské země. Úspěšně pokračoval dlouhodobý projekt Partnerství pro cíle udržitelného rozvoje mezi ČR a UNDP.

ČR poskytla v roce 2020 **OECD/DAC** dobrovolný příspěvek, kterým podpořila statistickou práci Výboru, dále peer review a evaluace, které jsou pro ČR velkým přínosem. V návaznosti na tento příspěvek se ČR stala členem tzv. Globální evaluační koalice, která vznikla v souvislosti s krizí COVID-19.

V kontextu aktivního zapojení ČR na poli mezinárodních organizací a blížícího se předsednictví ČR v Radě EU není dobrou zprávou, že **v poměru ODA na HND se ČR společně s Řeckem řadí na poslední příčku v seznamu donorů OECD/DAC** (viz kapitola 4). Problematické je také snížení prostředků ze státního rozpočtu na rozvojovou a humanitární pomoc na rok 2021, k němuž došlo při schvalování zákona o státním rozpočtu v prosinci 2020. Výzvou tak stále zůstává dostatečná alokace zdrojů tak, aby Česká republika do roku 2030 byla schopna naplnit závazek poskytovat 0,33 % HND na ODA, který je zakotven též ve Strategickém rámci Česká republika 2030, nebo se mu alespoň výrazně přiblížit. Substantivní prostředky si bude žádat také obnova a budování odolnosti po pandemii COVID-19.

MZV ČR bude nadále pokračovat v inovaci nástrojů rozvojové spolupráce, bude usilovat o zkvalitňování procesů (např. tvorbou metodiky pro integrovaná řešení) a bude nadále podporovat transparentnost financování humanitárních i rozvojových aktivit, včetně aktivní role Rady pro ZRS a meziřesortní pracovní skupiny pro asistenční programy.